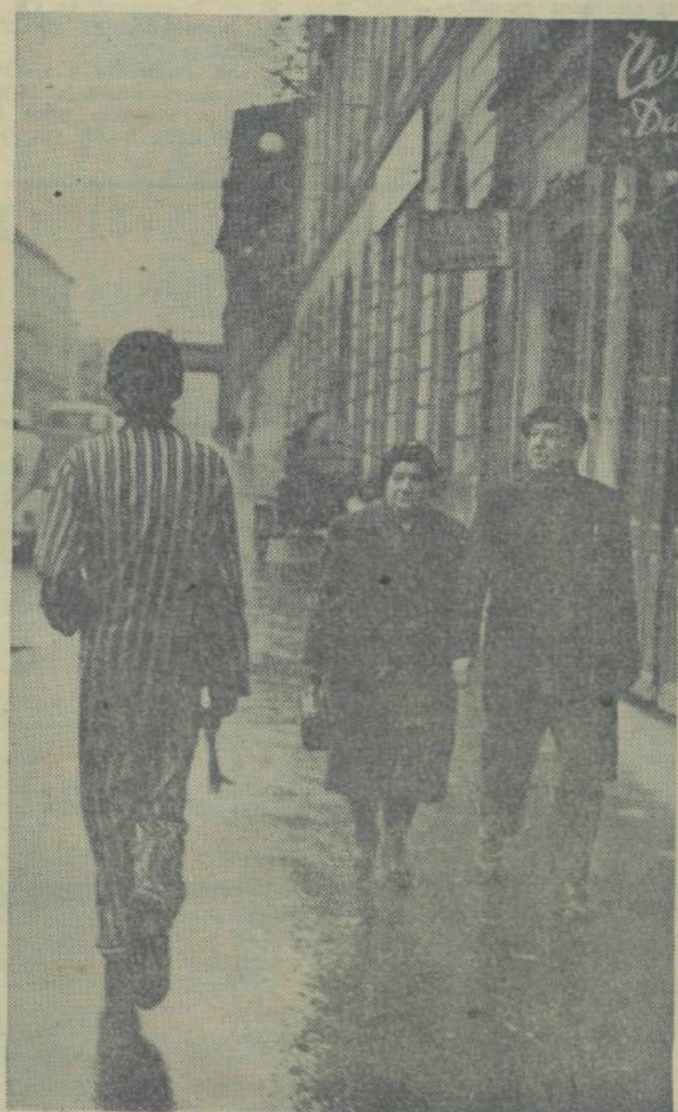
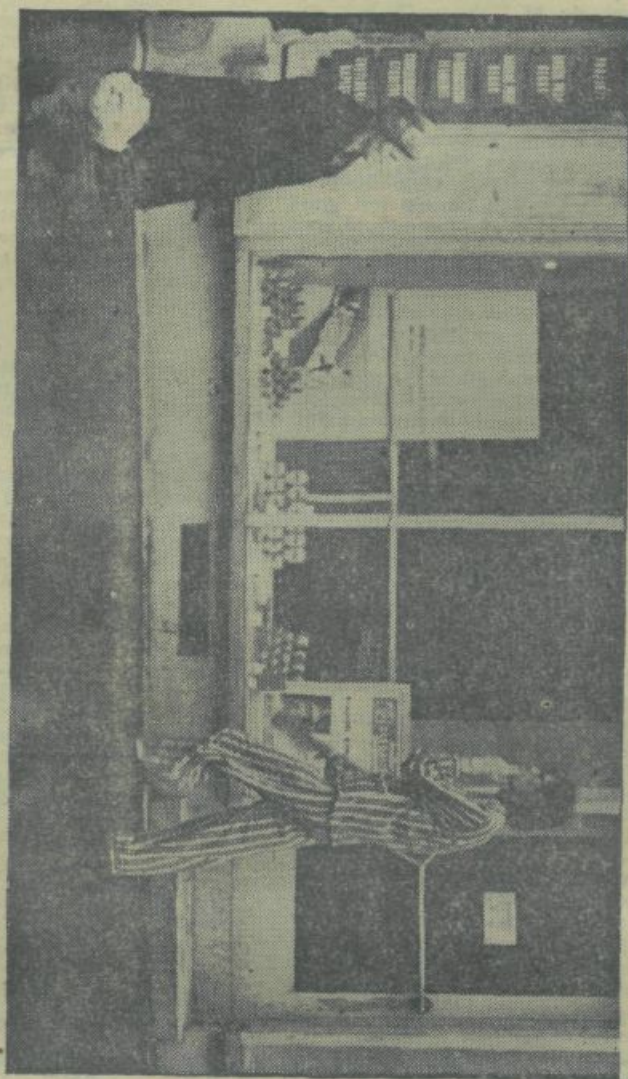

študentski list

tribuna

Ljubljana, 5. aprila 1967
Letnik XVII Številka 18

O METODI NEKEGA ČLANKA

V prvi in tretji številki letošnje Sodobnosti je bil objavljen v nadaljevanju (?) članek Vlada Vodopivca z naslovom Stare in nove ocene. Članek je vsekakor zanimiv in tehen, med drugim odpira poglede, ki bi bili brez dvoma vredni odprte diskusije.

Naš namen tokrat ni nič drugega kot to, da sledimo logiki avtorjevega razmišljanja s podnaslovom Odgovornost do resnice in ali se taka njegova logika dosledno uresničuje v tistem delu članka, ki »operira« s Tribuno. Pri tem ne moremo mimo tega, da avtor, ki se sicer v članku zavzema za širino in intelektualni pristop pri ocenjevanju gibanj in procesov, zapade v ozko političnost in površnost pri oceni Tribune zadnje pol leta. Kot tak sodi članek vsaj v tem poglavju med »stare ocene«. Težko je seveda presoditi, kakšna je politična ali kakršnakoli intenca tega članka nasploh. O tem lahko samo ugibamo. O reakciji ji na prvi del članka, ki je povzročila takšno opredelitev, do bolj ali celotne orientacije Tribune. Skratka »pranje rok« na Tribuni na eni strani in na drugi izkoriščanje njene kritične zasnove sta vsekakor lastni novemu konformizmu, ki se ga bo pač Tribuna morala vedno otepati in ki končno ni povsem nov. Delni odgovor na poglobljeno »napade« je lahko razbrati iz uvodnika v 12. številki letošnje Tribune. Tako tudi V. Vodopivcu, kot kaže, ni šlo za dejansko in kritično oceno Tribune, temveč za njeno diskvalifikacijo ali pa reševanje lastne osebne stiske. Zgolj zapis o Zalivu 4 v Tribuni avtor izkorišča za avtoritativno oceno Tribune. Seveda se bo treba odločno opredeliti proti temu, da bi se posamezen članek, še posebej pa osebna motivacija, zlorabljal za takšne ali drugačne ocene. Ali pa, da bi se težnje in profil mlade generacije zdaj izkoriščal v takšne ali drugačne namene. Enkrat zato, da se utemeljuje osebna politična pozicija in konkreten politični nazor, drugič zato, da se jo diskvalificira v imenu individualne neodvisne pozicije.

NEDOPUSTNA POVRŠNOST ALI »NAMEN POSVEČUJE SREDSTVA«

V knjižici »Poslanstvo laikov«, eni izmed versko-propagandnih knjižic, pisanih pretežno za mladino, ki jih v slovenskem jeziku izdajajo v Trstu z geslo »Preberi — podari drugim«, lahko med spodbudnimi zgledi verujočih ljudi, ki se odlikujejo tudi na posvetnem področju — francoski mi filozofi in pesniki ter italijanski ministri — preberimo tudi ime »ALBERTA STRUNE, REKTORJA UNIVERZE V LJUBLJANI, KI JE V URSULNSKI CERKVI PRED MESECI GOVORIL O VLOGI LAIKOV V CERKVI«. Znano je, da so na zadnjem »misijonu« v ljubljanski uršulnski cerkvi govorili tudi ugledni univerzitetni znanst. delavci; nastop prof. dr. Alberta Strune v uršulnski cerkvi pa je do cela izvirno odkritje pisca knjižice. Ali je pisec v skladu s pravili reklame in propagande potreboval zvonec in ugleden

TRIBUNO UREJAJO:

FRANCE ANZEL (TEHNIČNI UREDNIK), TONE PACNIK, MARKO POGAČNIK, RUDI RIZMAN (ODGOVORNI UREDNIK), HERMAN VOGEL

TRIBUNA — IZDAJA UO ZSJ — UREDNIŠTVO IN UPRAVA TRG REVOLUCIJE 1/II — TELEFON 21-280 — TEKOČI RAČUN 501-8-78/1 — LETNA NAROČNINA ZA STUDENTE DESET NDIN, ZA OSTALE PETNAJST NDIN — POSAMEZEN IZVOD 50 PAR — ROKOPISOV IN FOTOGRAFIJ NE VRACAMO — TISK ČP DELO, LJUBLJANA, TOMŠIČEVA 1, TELEFON 23-522 — POŠTNA PLACANA V GOTOVINI

naziv, kot je »rektor univerze v Ljubljani«, ali je nasedel nepreverjenim govoricam, lahko sicer le ugibamo. Toda, ko preberemo, da je knjižico napisal dr. Janez Jenko, škof Slovenskega Primorja, kateremu verjetno ne bi bilo težko preveriti morebitnih govoric, se naša sodba hote ali nehote nagne k prvi možnosti. Mislim, ki se ob tem porajajo, verjetno ni treba opisovati...

Ernest Pirc

ZA PETELINA IN ČLOVEKA

Tovarišica Petra S. se je v Pismih bralecev (»Delo«, 29. marca 1967) kot članica Društva za zaščito živali zavzela, da bi na prihodnjih kmečkih ohcetih lepše ravnali s petelinom, (vendar pisec teh vrstic dvomi, da bi lahko našli tudi za petelina tako ustrezno rešitev kot za kravico, ki je stopicala v sprevodu »morda malo začudena, vendar po svojih nogah«), če bo seveda še ohranil svojo vlogo v tem slovenskem spektaklu. Občudujem in se pridružujem temu globokemu občutku proti kakršnemu nasilju, vendar me nekoliko skrbi, ker ni nobenih tovrstnih protestov proti socialnemu nasilju nad onemoglimi ljudmi, ki jih lahko večkrat srečaš na ljubljanskih ulicah, ko prosijo za pomoč. Ni slišati tudi protesta proti socialnemu nasilju, ki ga prenaša množica zapuščenih otrok, invalidne mladine itd. Če je neki Francoz vzkliknil ob uvedbi pasje davščine v 19. stoletju: »Ubogi psi, začeli so vas obravnavati kot ljudi«, potem lahko danes vzkliknemo: »Ubogi ljudje, kdaj vas bodo začeli obravnavati kot pse (peteline ipd.)?«

Tone Križan

DVAINŠTIRIDESETIM MEDICINCEM

V 12. številki Tribune je 42 medicincev podpisalo odprto pismo študentom ljubljanske univerze. Menim, da je uredništvo z objavo odprtega pisma pošteno pričakovalo ustrezno sodelovanje podpisanih. Vendar, kot kaže, so se za njihovimi zahtevami skrivale drugačne namere. Upravičenost objave takih pism je bila zaničana, dobra volja uredništva Tribune pa zlorabljena. Zakaj v pismu fakultetnega odbora študentov medicine razberemo, da se medicinci odrekajo ponudbi uredništva o zboru Tribune na MF, prav tako pa nihče od 42 podpisanih študentov MF ni bil prisoten na plenumu UO ZSJ, ki je bil pretekli ponedeljek. Od tistega časa, ko so protestirali, pa do danes ni nihče poslal nobenega prispevka niti ni pokazal kakršnokoli pripravljenost za sodelovanje, čeprav je uredništvo delalo prav v tej smeri. Vsaj tako sem razbral uredniške akcije v zadnjem času med študenti. Obenem pa je v pismu FO študentom medicine mogoče razbrati v točki 1. stavka:

»Če zasledujemo koncept in vsebino Tribune skozi obdobje zadnjih petih let, opazimo velik napredek. Iz časopisa, ki se je izčrpaval v poročanju vseh drobnih, nepomembnih dogodkih s fakultet in prinašal bolj ali manj zanimive štorije iz študentskega življenja, se je razvila v list, ki se resno loteva reševanja in obravnavanja pomembnih družbenih in drugih vprašanj. Ta točka je seveda v popolnem nasprotju s pismom 42. medicincev v 12. številki. Kako to, da so med tem ča-

som medicinci spremenili mišljenje? Za kakšno moralo gre in za kakšno poštenost v odnosu do kolegov študentov v uredništvu? V imenu poštenosti in morale zahtevam v svojem imenu javen odgovor Janeza Bajeca in ostalih 41 podpisnikov.

J. Doličar

SAMOUPRAVLJANJE V CERKVI

Zadnji čas je bilo opaziti precejšnje zanimanje med našimi novinarji — predvsem iz bratskih republik — za nekatere pojave uvajanja sicer omejenih oblik samoupravljanja v neki župnijski katoliške verske skupnosti na Slovenskem; menda je bilo to na Gomilskem.

Gre za poizkus demokratiziranja izbora laikov, ki sodelujejo pri skrbi za cerkvene prostore itd. (ključarji itd.).

Ni povod za to pisanje pokazano nepoznavanje te problematike s strani precejšnjega dela novinarjev. Obdelati želimo to pot le neko tendenco, ki jo vedno znova opažamo v teh razpravah.

Mnogim nikakor ne gre v račun dejstvo, da se tudi Cerkev skuša demokratizirati, prilagajati, skratka — razvijati. Mnogi si nekako intimno žele, da bi naj Cerkev ostajala pri starem, konservativna in okorna. Le tako so, kaže, poznali in le s tako so se, kaže, spopadali oz. ji očitali prav to: konservativizem, okornost itd.

Ko se cerkev vsega tega vendarle otreša, se čutijo nekako ogoljufane v svoji aktivistični vnemi; stari argumenti in očitki izgubljajo svoj tradicionalni pomen in vrednost; in ne samo to, pričajo vedno bolj o konservativnosti in okornosti kritikov s takih izhodišč.

Kakorkoli že so taki »pojavi« progressa zaenkrat omejeni zgolj na izbor obrobnihih funkcij v cerkvi, utegnejo biti zameetek širšega procesa demokratizacije cerkve, ki jo morajo vse napredne sile v naši družbi iskreno podpreti in podpirati.

Zato lahko upamo, kot rečeno, da so ti procesi začetek demokratizacije tudi intelektualne (tj. poklicno duhovniške) hierarhije cerkve. Prav bi bilo, da si tudi tisti naši občani, ki so religiozni, izbere pravico demokratične izvolitve svojih pastirjev s strani njih samih.

Saj je absurdno za dvajseto stoletje, da večstomilijunska množica katoliških vernikov nima nikakršnega vpliva na izvolitev npr. rimskega papeža; v obdobju zgodnjega krščanstva ga je pa volilo vse rimsko ljudstvo.

I. o.

TOPA OST

V 14. številki Tribune je objavljena ost z naslovom Preverjanje. V njej se tovariš G. Leban spotika v prvi stavek tez, ki jih je predsedstvo CK ZMS pripravilo za razgovor z IK CK ZKS. Stavek je naslednji:

»Na razgovoru z izvršnim komitejem Centralnega komiteja ZKS bi člani centralnega komiteja ZMS želeli predvsem PREVERITI NAŠE OSNOVNE POLITIČ-

NE OCENE IN USMERITEV V DELOVANJU Zveze mladine. Pri teh ocenah izhajamo predvsem iz življenjskega položaja mladih ljudi in možnosti njihove družbene uveljavitve.«

Tov. Leban moti izraz »preveriti«. Smisel te besede je povsem jasen (Slovenski pravopis stran 681) in v omenjeni besedni zvezi pomeni razgovor in primerjavo političnih ocen o delovanju mladinske organizacije z globalnimi ocenami o politični situaciji v slovenski družbi, s katerimi nedvomno razpolaga IK CK ZKS. Smisel pripombe si je ob tem težko razlagati. Upamo, da tov. G. Leban ni med tistimi, ki menijo, da CK ZMS ne bi smel imeti takih stikov z IK CK ZKS in z ostalimi vodstvi naših družbenopolitičnih organizacij.

Kje je zasledil tov. Leban, da želimo na sestanku z IK CK ZKS »preverjanje« predsedstva CK ZMS, ne vemo. Verjetno ta trditve in samovoljno podčrtavanje našega teksta zelo zgornjo opozarja na metodo in namen njegovega pisanja.

Se to: CK ZMS je svoja stališča temeljito preveril s članstvom. Če tega tov. Leban ne ve ali noče vedeti, si sam odreka kvalificiranost, da kritizira.

Predsedstvo CK ZMS

ŠE VEDNO STARE METODE

Cenjeno uredništvo!

V Delu sem 29. marca 1967 prebral na drugi strani članek Marije Robek z naslovom »Stare primanjkljaje moramo poravnati«. Gre za razgovor Vide Tomšič z enajstčlansko delegacijo kmetov, ki je bil na željo izvršilnega odbora skupščine republiške skupnosti socialnega zavarovanja kmetov. Menim, da je komentar ob spodnjem prikazu števila vrstic, ki jih je pisec v Delu namenil posameznim govornikom, odveč, saj sam po sebi odkriva pristranskost (izdajateljev interes?) ali pa zgrešeno metodo. Pri tem nam ne zamerite tehnični pristop pri stvari, ki (po številu vrstic) enajstčlanski delegaciji kmetov v besedilu ni namenil nobene pozornosti ali pa morda le skopih 12 VRSTIC, ki so bolj splošne narave, saj se nanašajo na diskusijo nasploh. Predstavnikom REPUBLISKEGA SEKRETARIATA ZA DELO je posvečenih 34 VRSTIC, VIDI TOMŠIČ 37 VRSTIC in predsednici skupine za socialno-zdravstvene probleme pri GO SZDL ZIVI BELTRAM 12 VRSTIC. No, morda pa 11 KMETOV le ni povedalo ničesar pomembnega in so molčali. Opravičil bi se, če bi bil samo molk. Toda molk ima svoje razloge. Sam raje verjamem, ker poznam kmete, da le niso molčali, kot bi kdo utegnil razbrati iz poročila v Delu.

Griša Leban

POSKUS USTVARJALNE UPORABE MARKSIZMA

Friedrich Engels je zapisal, da se je iz del pisatelja Balzaca celo glede ekonomskih odnosov v tedanji francoski družbi več naučil kot pri takratnih zgodovinarjih in ekonomistih, tako bi tudi lahko rekli, da v satiricnem listu »Pavliha« najdemo mnogo bolj verno podobo marksiterih naših družbenoekonomskih problemov kot v ekonomskih revijah.

-tok-

NAPREDNI LJUDJE KUPUJEJO AVTOMOBILE!

Z AVTOMOBILOM JE MOGOČE HITREJE PRISPETI V SVETLO BODOČNOST, KAKOR PEŠ ALI S KOLESOM

NAPREDNI LJUDJE KUPUJEJO AVTOMOBILE!

Tovariša, ki je v petek pomotoma zamejil dvžnik pred menzo v študentskem naselju, prosim, da ga vrne pri vratih! Jaka Oblak l.n. Saj ga nisem pomotoma!

PLENUM UO ZŠJ

Dne 28. marca je bil v prostorih Kazine plenum UO ZŠJ, obenem s tem pa tudi zbor bralcev in sodelavcev lista Tribuna. Zbora se je udeležil tudi sekretar UK ZKS in član univerzitetnega sveta ing. Marko Bulc.

Plenum je bil logično nadaljevanje in zaključek zborov in razprav o Tribuni na posameznih fakultetah. Udeležencev ni bilo posebno veliko (končno, čemu tudi velika udeležba za vsako ceno?). Vsekakor so prišli vsi tisti, ki »delajo« pri študentski organizaciji. Pogrešali pa smo naše najbolj ostre kritike. Imeli so lepo priložnost, da s svojim delom, predlogi, pomagajo »izboljšati« Tribuno.

Po krajši razpravi je plenum sprejel naslednje:

SKLEPE O STUDENTSKEM LISTU TRIBUNA

Glede na dosedanje razprave o Tribuni, glede na stališča študentov in uredniškega odbora, izražena v listu, plenum UO ZŠJ sprejema in potrjuje naslednja stališča in sklepe:

1. V dosedanjih 16-ih številkih (XVII. let.) je Tribuna kritično obravnavala vprašanja, ki zadevajo celotno družbo, v prvi vrsti pa študenta. Med ta vprašanja sodijo predvsem naslednja:

- socialni in materialni položaj študenta;
- univerza (študij, odnos profesor — študent itd.);
- univerza — družba (položaj univerze v družbi, kadrovska struktura v našem gospodarstvu, »profil« diplomanta itd.);
- samostojna opredelitev do političnih dogodkov in gibanj.

Menimo, da je interes vseh študentov in širše družbene skupnosti, da naš časopis daje tudi v prihodnje tem vprašanjem ustrezen poudarek, univerzi in njenemu mestu v družbi pa je potrebno posvetiti še več pozornosti kot doslej.

2. Ker pa je bila dosedanja Tribuna močno angažirana pri reševanju obče študentske problematike, se je včasih zdelo bralcem suhoparna in enolična. Želeli so tudi prispevke, ki bi bili lažje pristopni. Sem spadajo:

- prispevki iz študentskega življenja
- informacije predvsem o tem, kako živijo in študirajo drugod; o kulturnih dogodkih in tokovih po svetu itd.
- zabavni del

Potrebno je, da je ta problematika v večji meri prisotna v Tribuni. To pa je mogoče seveda tako, da je obseg lista večji. Na ta način je mogoče izboljšati tudi njegov zunanji videz (do sedaj so morale večkrat npr. cele strani ostati brez slik, ker je primanjkovalo prostora).

3. V zvezi z razširitvijo Tribune in tudi že glede na dosedanji obseg pa je potrebno razširiti uredniški odbor. Vsi, tako uredništvo kot UO in ostali študentje, si moramo prizadevati, da dobimo ustrezne ljudi, ki bodo sposobni opravljati uredniške funkcije.

4. Potrebno je razpisati redno delovno mesto sekretarja uredništva, ki naj bi opravljal administrativne posle in propagandno dejavnost.

5. V doglednem času naj se profesionalizira tudi mesto tehničnega urednika.

6. Ukinja se obvezna naročnina Tribune

7. Izdela naj se pravilnik o delovnih odnosih v uredništvu.

8. Vse tiste ukrepe, pri katerih ostali študentje ne morejo sodelovati, naj izvedeta UO in uredništvo (izdelava pravilnika, ukinitve obvezne naročnine, razpis delovnega mesta sekretarja itd.).

9. Strinjamo se z dosedanjo generalno orientacijo Tribune in z vsemi naštetimi postavkami, ki jo naj še bolj približajo študentom.

10. Univerzi v Ljubljani predlagamo, da postane soizdajatelj Tribune (poleg UO ZŠJ). Ustanovi naj se izdajateljski svet, ki bo tudi skrbel za finančni položaj

Tribune in ki bo dajal pripombe pri ustvarjanju in realizaciji koncepta. Konkretne pristojnosti izdajateljskega sveta je potrebno določiti v skladu z dogovo-

rom med predstavniki UO ZŠJ, univerze in uredništva Tribune.

Obenem s to razpravo o Tribuni pa se je tu politično najbolj aktivni za-

UŽIVAJTE POLETNE POČITNICE V ŠTUDENTSKEM REKREACIJSKEM CENTRU V ANKARANU

Študentsko naselje v Ljubljani ima v Ankaranu študentski rekreacijski center, ki je namenjen rekreaciji domačih in tujih študentov ter ostalih domačih in tujih gostov.

Prenočišča nudimo v weekend hišicah in šotorih. Urejene imamo prostore za campiranje, avtocamp ter sanitarije s tuši.

V lepo urejeni zgradbi s samopostrežno restavracijo in buffetom je vsak večer plesna glasba. Lastno kopalnišče ter športni objekti (nogomet, odbojka in namizni tenis) vam bodo omogočili popolno rekreacijo.

Študentski rekreacijski center v Ankaranu bo odprt od 15. junija do 31. avgusta.

Celodnevni penzion v weekend hišicah:

- za domače študente 18.— Ndin
  - za tuje študente 20.— Ndin
  - za domače in tuje goste 23.— Ndin
- Cene prenočišča v dvoposteljnih weekend hišicah:
- za domače študente 7.— Ndin
  - za tuje študente 8.50 Ndin

— za domače in tuje goste 12.— Ndin
Pri prenočiščih in penzionih v naših šotorih nudimo poseben popust.

Cene prehrane:
— večerja 4.— Ndin
— kosilo 6.— Ndin
— zajtrk 1.50 Ndin

Organiziranim skupinam, ki štejejo najmanj 10 ljudi, nudimo — v času od 15. junija do 15. julija in v času od 15. avgusta do 31. avgusta — poseben popust po predhodnem dogovoru.

Gostom, ki bi po povratku iz Ankaranu želeli preživeti nekaj dni v Ljubljani, nudi Študentsko naselje v Ljubljani prenočišča in hrano v svojih domovih, in sicer: v študentskem naselju pod Rožnikom in v študentskem domu v Ilirski ulici. — Cene nizke.

Študentje, obiščite nas in izkoristite ugodno priložnost za poletni oddih.

STUDENTSKO NASELJE, LJUBLJANA

vedni del študentov opredelili tudi do predlaganih sprejemnih izpitov, ki naj bi bili uvedeni tudi na naši univerzi (tako kot so že na vseh ostalih jugoslovanskih univerzah).

V razpravi o sprejemnih izpitih je član UO Silvo Čotar v svojem referatu poudaril, da so ostale jugoslovanske univerze že lansko leto uvedle kvalifikacijske izpite, ki naj bi omogočili, da na univerzo pridejo samo tisti, ki so sposobni. Pri tem pa se je izkazalo, da so se »zalele« in da so bili izpiti prevečkrat premalo skrbno pripravljene. Tudi, če ne upoštevamo različnih ravni srednjih šol, (da so nekatere boljše, druge slabše), pa je tudi malo težko nehumano človeka oceniti v četrt ali eni uri, če je sposoben za univerzo. Nekateri forumi so predlagali, da bi na vseh jugoslovanskih univerzah uvedli sprejemne izpite, da bi to celo pravilno sankcionirali. Takte zahteve pa se upoštevajo specifičnosti (recimo slovenske univerze). Ing. Marko Bulc je na primer poudaril, da je kadrovska služba v naši družbi dostikrat še neustrezna (na primer v šolstvu) in da bi bilo potrebno vsak tak uprep (sprejemne izpite) predhodno temeljito in argumentirano z vso odgovornostjo javno obrazložiti. Meni je tudi, da se nam ni treba bati povečanega dotoka študentov iz drugih republik. Statistika nam dokazuje, da je ta priliv relativno konstanten. (Kjub temu, da imajo ostale univerze že sprejemne izpite). Dosledno pa se je treba držati določila, da se tisti, ki niso vložili prijave že v junijskem roku, ne morejo vpisati na univerzo. Tako odpadejo vsi, ki niso opravili sprejemnih izpitov v drugih republikah, pa bi se želeli naknadno vpisati na našo univerzo.

Plenum je nato sprejel predlog sklepov o vpisu na univerzo, ki jih tudi priobčujemo.

Kot tretje je bilo obravnavano vprašanje telesne vzgoje na univerzi. Udeleženci so podprli tista stališča, ki so bila tudi že zapisana v uvodniku v prejšnji številki Tribune.

(glej Izjavo o športu).

SKLEPI O VPISU NA UNIVERZO

Na podlagi razprav na zborih študentov, na fakultetnih odborih in glede na stališča študentske komisije pri univerzitetnem odboru ZŠJ plenum UO sprejema naslednja stališča:

1. Vpis na visokošolske zavode naj bo praviloma prost. Administrativno omejevanje vpisa (numerus clausus) saj izjemo ma dovoli kot začasni ukrep v primerih, ko število študentov tako preseže zmogljivosti zavodov, da je onemogočeno normalno pedagoško in znanstveno delo. Numerus clausus se lahko uporabi tudi v primerih, ko vpis presega perspektivne potrebe po kadrih. Potrebo po uvedbi administrativnih omejitev vpisa je treba javno utemeljiti z ustreznimi argumenti.

2. Zaradi različnih pogojev izobraževanja v srednjih šolah in zaradi neproučenih kriterijev izbora študentov s sprejemnimi izpiti naj se selekcija do nadaljnjega izvaja v prvem letniku oz. že v prvem semestru, kolikor to dopušča značaj stroke.

To zahteva uvedbo mentorskega dela s študenti novinci takoj po začetku študija. S sistemom vaj, kolokvijev in razgovorov naj se omogoči študentom, da čimprej spoznajo svoje dejanske sposobnosti. Da bi v največji možni meri omogočili študentom ustrezno izbiro študija in proučevanja kriterijev za izbor, naj se uvedejo svetovalni izpiti.

3. Da bi zagotovili čimvečjo objektivnost in pravočasne priprave kandidatov na vse oblike omejitve vpisa, jih je potrebno pravočasno (letos najkasneje v aprilu) in, točno seznaniti z nameravanimi ukrepi.

Morebitni sprejemni (numerus clausus) in usmerjevalni izpiti naj se delita na strokovni del in splošni del (inteligentna sposobnost, sposobnost sprejemanja predavanj, pismenega in ustnega izražanja...)

Izpiti ne smejo vsebovati snovi, ki v srednji šoli ni predpisana.

Če hočeš spadati med ljubitelje

umetnosti, naročaj

Probleme. Celoletna naročnina 24 N dinarjev. Za študente in dijake 18 N dinarjev. Cena

ugodna

PROBLEMI

presene

čamo. Naročila pošiljajte na CK ZMS, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon: 31 00 33, tekoči

trak napredne misli

v Ljubljani. Tisk Učne delavnice ZUSGP

matjaž kocbek

bedra

najbolj sovražim ljudi ki rišejo dvoje vrst beder tista dolga izmučena bedra in tista ogabno bela in debela ženska bedra Ponoči ko sanjam in begam s svojimi ubogimi bedri po mokri zemlji ki se vedno bolj udira in mi blato počasi že zaliva usta z grozo opažam da me lahko rešijo le tista ženska bedra ki jih najbolj sovražim Počasi sem se izvlekel iz močvirja in začel z nadčloveško močjo teči proti temnemu mesecu Tedaj me je obdal isti občutek kot v močvirju zagledal sem mršava Kristusova bedra polna trpljenja ki so me zopet rešila O ljudje rešite me teh beder vzemite jih in jih poljubljajte samo mene pustite pri miru da ne postanem normalen

hašiš

Nemo sem padel v senco svojega življenja in se počasi odpravil proti sivi svetlobi Tišina mi sprošča krike ki odmevajo iz globin moje samote in me zapirajo v temno ječo ki je naš Tempelj Nenadoma mi oči postanejo krvave in smrtni strah me vrže v trepet Hočem ustaviti čas pa se mi ustavi srce Hočem zapustiti oltar in zlati krog in se odvleči v svetlejši hrame Z grozo opazim da sem se znašel v praznihi človekove usode Prosim odpuščanja za svojo bolečino kajti prišel sem do KONCA

popoldanske sanje

ne na Geoffovo karto! Ležim na postelji in gledam skozi okno kjer okna ni nikje ni nobenega okna povsod so le zavese Zavese in vonj po smrti zaveso lahko uničiš vonj po smrti pa ostane vonj po smrti gledam čevlji ki mu pravimo salonski čevlji v resnici pa je gojzar ki tepta sveže človeške možgane in je že čisto rdeč Hočem ga obrisati v zaveso zavese ni več samo vonj po smrti je še

jože horvat

gospod regenschirm in sonce

Na poti v urad za najdene predmete si je moral gospod Regenschirm nešteto krat zakrivati oči z rokami, če je hotel, da ne bo zgrešil ozkega pločnika, po katerem je hodil; sonce mu je namreč sijalo prav med zenice, toda na tako čuden način, da ga je slepila bolj ta čudnost kakor blesteča svetloba, ki mu je dražljivo silila v pogled. Resnično, gospoda Regenschirma je mahoma spreletelo, da še nikoli ni bil videl sonca tako čudno sijati; bilo je povsem nerealno, za-

kaj z jasno modrega neba je prihajalo brez najmanjše toplote, kot da bi se zgolj odbijalo s čistega, modrega zrcala, v katero se je tisto sonce iz vesolja nemara le ogledovalo — zdelo se je, da se bo od te intenzivnosti sijanja zdaj zdaj razteklo, saj ni bilo videti več kot krog ali krogla, marveč kot blesteč madež, ki se je v dolgih, ozkih, trepetajočih črtah — pravzaprav niti malo ne podobnim žarkom — razlival na vse strani v prostor in naravnost gospodu Regenschirmu v oči. Pekla, prav pekla ga je ta svetloba, kakor hitro mu je s slepoto zalila zenice, čeprav ga je sicer po vsem telesu tresel mrz! Kako je vendar mogoče to razumeti, ko pa je zima vendar še popoln gospodar nad stvarmi? Ali pa je nemara prav ta odvezla vsemu — soncu in nebu — vso značilnost vsakdanjosti in mehkega, božajočega sijanja?

Gospod Regenschirm ni razumel niti vprašanj, ki so mu segala v misli — kar tako, brez prisotnosti zavesti so ga vznemirjala — kaj šele, da bi mogel nanje razumno odgovoriti. Sklanjal je glavo na prsi in se še kar naprej čutil, kakšno sonce je zdaj neki to, ki samo ščemeče sveti in prav nič ne greje. Ko se je včasih iz radovednosti, če morda že ni nastala kaka sprememba, zazri pričakujoče vanj, pa se mu je v hipu v očeh stemnilo in le skozi nekak somrak je videl tiste ozke, trepetajoče, dolge črte, po katerih se je z modrega zrcala raztekala svetloba na vse strani. Po nekaj trenutkih je prišel pred urad.

Neznansko ga je razradostilo, ko je na vratih zagledal listek, na katerem je lahko prebral, da so prav ta čas uradne ure in da ima potemtakem vstop do cela prost. Končno po treh dneh truda in zastonj prihajanja, končno, glaj bog!

Ključke se je oprijel čisto narahlo — medtem je bil dvakrat potrkal — ter previdno odrinil duri od sebe.

Za dolgo mizo, ki jo je zdajci zagledal, je sedela starejša ženska z naočniki ter s peresom v roki vztrajno nekaj beležila; očitno gospoda Regenschirma niti videla ni, zakaj zatem je z levico naglo pritisnila okrogel pivnik na papir in hitela nadaljevat s pisanjem. Luč se ji je usipala na celo levo stran telesa in steklo na levem očesu je bilo polno živega bleska, ki pa nikakor ni mogel iz okvirov, dasi je gospa pogosto premikala glavo — svetla, blesteča pega je tedaj splašeno blodila med njimi, toda kakor ujeta ni mogla zdrsniti niti prav do roba.

»Dober dan,« je rekel tedaj gospod Regenschirm komaj slišno, boječ se, da jo je bil zmotil.

Gospa je vzdignila glavo.

»Dober dan,« je rekla ter se z očmi zastrmela v gospoda Regenschirma.

»Oprostite... ali je to urad za najdene predmete?« je vprašal gospod Regenschirm, zdaj že nekoliko v strahu, da bi utegnil dobiti negativen odgovor.

»Ja, to je urad, kajpada!«

»Pa je zdaj odprt? Ni morda že konec...?«

»Konec?« je vprašala gospa. Blesteča pegica na levem naočniku je mirno strmela v gospoda Regenschirma, kakor da bi ga z njo preiskovala. »Ne, to nikakor, saj vrata niso bila zaprta?«

»Ali samo tedaj ni vstopa, ko so vrata zaklenjena?« Gospod Regenschirm je vprašal zelo prijazno, celo nasmehnil se je bil, nadejajoč se, da ga gospa zategadelj ne bo nadrla ali celo spodila nazaj na hodnik.

»Takrat pa ne morete noter. Ne, takrat ni uradnih ur!«

»Ah,« se je gospod Regenschirm oddahnil, »tako sem tudi jaz mislil, res!«

»To je čisto jasno.«

»Je, seveda!« se je ponosno razveselil gospod Regenschirm, zakaj obšlo ga je, da je njegova domneva zastran vrat povsem resnična: »Ko pa so vrata odprta, pa imate uradne ure?«

»Kakopak, tedaj jih imamo!«

»Potem jih tudi zdaj imate?«

»Ja, prav zdaj, ko govoriva.«

»Potem govoriva med uradnimi urami?«

»Ja!«

Tedaj se je gospod Regenschirm nenadoma silno prestrašil.

»Joj,« je rekel, »oprostite, tega nisem vedel... Ali vas zelo motim? Tega res ne bi smel...« Kar treni se je začel pred njo, in imelo ga je, da bi se obrnil in stekel skozi vrata. Ali pa bo gospa vendarle imela toliko usmiljenja, ga je spreletelo, in bo blaga z njim? »Oprostite, prosim, če zelo motim...«

»Oh, saj to ni... Saj naju nihče ni videl!«

»Nihče?«

»Dopoldne ni nikogar na spregled!«

»Tako?« Gospod Regenschirm je bil s tem nekoliko pomirjen, in prav nasmehnil se je bil, ko je rekel: »Potem vam nisem docela v napoto?«

Gospa je naglo vstala ter se nagnila čez mizo, in pri tem jo je viharno oblila svetloba iz okna po vsem obrazu, ki ga je do zdaj skrivala vso desno polovico v senci:

»No-no, v napoto! kje bi mi bili v napoto?« Ožete ustnice so se ji narahlo zmeščale, hkrati pa sta se ji tisti pegici v okvirih očal — zdaj sta trepetali vsaka v svojem steklenem krogu — postavili drzno nasproti gospodu Regenschirmu: »Kje bi mi bili v napoto?« je ponovila in gospoda Regenschirma je spreletelo, da gospa nemara nima niti oči, ampak samo te prazne, žgoče pege, s katerimi ga gleda brez slehernega vznemirjanja. In nagnila se je še bliže k njemu, da so pred gospodom Regenschirmom v hipu zrasle iz njene polti okrog brade redke, svetlorumene kocine.

»Nič mi niste v napoto, sploh ne! Veste?«

Gospod Regenschirm je videl njen poskus, da bi se nasmehnila, a vzlic temu se je sunkoma nagnil nazaj; gospa pa se je nagibala vedno dalje čez pult nad njegovo telo, ki se je v pasu kot pod težo njenega primikanja samo od sebe spuščalo za svoj hrbet.

»Saj-saj,« je splašeno odgovarjal gospod Regenschirm.

Njene pege pa so se čedalje bolj večale, napolnjevale so skoraj že vse okvire, in svetloba je bliskala iz njih v ostrih, kratkih žarkih. Gospod Regenschirm se

je umikal z vsemi močmi, ali kakor slep od njenih očal ni videl stopiti nikamor.

»Nič mi niste v napoto...«

»Saj-saj...« je klepetal kar naprej.

»... sploh ne, veste?«

»Saj-saj!« In mahoma se je vse stemnilo okoli njega, hkrati pa ga je prestrašil občutek, da so se njene pege naglo približevale tik do njegovega obraza. Moj bog, ali je to spet tisto sonce?...ga je presunil nenaden vzdih.

Tedaj pa se mu je zdelo, da se je spomnil nečesa odrešujočega.

»Moj predmet,« je vzkliknil, »gospa, moj predmet!... Ali se je našel?« ter se kakor na nevidno povelje zagnal na drugi konec mize, na desno, kjer je stalo veliko svetlo okno, polno steklene modrine za sabo. »Ali se je našla moja marelja?«

Gospa se je očitno urno zravnila, pege v okvirih so ji mahoma izginile, kot da bi se potopile globoko v okvire, in ko je položila roke v levi in desni bok, se je resno zagledala v gospoda Regenschirma:

»Ali ste izgubili mareljo?«

»Mareljo, ja!« je rekel gospod Regenschirm.

»Kdaj ste jo izgubili?«

»Mareljo?«

»Mareljo, ja!«

Gospod Regenschirm se je nepričakovano zmedel; nerazumevajoče jo je pogledal in šele čez čas začel je:

»N-ne vem... Ze teden dni je ne najdem več...«

»In kje ste jo izgubili?«

Gospa si je položila eno dlan v drugo ter si začela gladiti in zvijati prste.

»Izgubil? Moj bog, saj se ničesar ne spominjam...« je skoraj zahlipal gospod Regenschirm.

»Kako vendar? To morate ja vedeti, poskusite!...«

»Ne morem...«

Tedaj je gospa nenadoma potegnila svojo levico iz desne dlani ter jo zarila v lase, ki so ji padali navzdol proti desnemu ušesu. Gospod Regenschirm se je tega ustrašil, zakaj zdelo se mu je, da mu je s to kretno zapretila, zahtevajoč, da se nemudoma vsega spomni.

»Kako pa naj vam sicer pomagam?« je brez odlašanja spregovorila.

»Ne, ne! Prosim!...«

»Kakšna pa je bila? Vaša marelja?«

»Ne — Kako?« Hotel je reči še »ankrat« »ne«, toda tedaj je hipoma dojel, da gospa sprašuje nekaj novega. »Saj ne vem, če sem jo pravzaprav izgubil...«

Mahoma je gospa spustila roke ob telo ter ne-gibno obmirovala.

»Mogoče je sicer nisem izgubil... toda nikjer je ni več!« je zaklical gospod Regenschirm, ko pa je videl gospo, kako togo stoji pred njim, je zdajci umolknil in čez dolgo časa komaj slišno nadaljeval:

»Mogoče je sicer nisem... toda vprašat sem vseeno prišel, nemara jo je kdo našel, če sem jo bil vendar le kje pozabil...«

Gospa so se samo enakomerno dvigale prsi.

»Tako, hm-m,« je rekla, ganila se pa še zmerom ni.

»Ja, mi jo lahko poiščete, prosim...« Te besede je gospod Regenschirm izustil proseče, in skoraj le jok mu je šlo, ko je videl, da ga gospa kar naprej le nepremično gleda, pripravljajoč se očitno, da spre-govori odklonilno, nemara pogubno!...

»Poiščite mi jo, prosim...«

Toda gospa ni spregovorila niti besede; kaj šel! Še z očmi ali z rokami se ni več premaknila, samo gledala ga je nepremično, z ohlapnimi, gobastimi usti, z vsem obrazom, da, gospod Regenschirm je imel občutek, da nerazumevajoče strmi vanj s celim svojim telesom!

»Prosim vas, bila je moja!...«

Takrat se je gospa nenadoma zganila.

»Vaša?« je rekla ter vzdignila roke do srede prsi, kot da bi se nečesa oprijela. Tudi ust ni zaprla do kraja in spodnja žaga zob ji je štrlela nad štrlečim mesom navzven, proti gospodu Regenschirmu.

»Ja, moja, povsem moja je bila!« je odobravajoče vzkliknil gospod Regenschirm. Celo približal se je nekoliko ter še vneteje dodal:

»Vem, da je bila moja, ker je bila zmeraj na mojem obešalniku. Zmeraj je visela v moji sobi, doma! Dva črna obročka je imela na ročaju... prav dobro sem jo poznal...«

A še preden je gospod Regenschirm končal, je gospa začela energično zmajevati z glavo, češ kaj takega še nismo prejeli. Konec svoje izjave je gospod Regenschirm bil zaklical skoraj že na ves glas, zakaj nadejal se je, da bo gospa na ta način prisilila, da bo spremenila svoj nikalni odgovor. Toda odvrnila je le enako glasno in pri tem ni naredila več nobenega giba z glavo, le strmela je vanj s svojimi megleno sivimi očali:

»Ne, do zdaj se s čim podobnim še ni bil nihče javil. Ne!« je pribila, ko je videla, da se je gospod Regenschirm nenadoma proseče pripognil. »Pomagati vam zdaj ne morem...«

To je gospoda Regenschirma strašno potrla. Ni vedel več, kaj naj še reče; stal je pred njo ves nesrečen in niti na misel mu ni prišlo, da bi zdaj moral urad zapustiti. Videl je, kako je gospa nepričakovano brez besed stopila k obešalniku, vzela z njega šal in si ga začela zavežovati okrog vratu. Že je z obema rokama segla po plašč, ko se je sredi poti zaustavila — z desnico je vendarle že prijala za ovrtnik visičnega oblačila; ter se obrnila h gospodu Regenschirmu:

»Nemara bomo še kaj dobili,« je rekla, misleč na mareljo, ki bi jo kdo še utegnil naznaniti ali celo prinesiti v urad. Z brado si je na vso moč tiščala šal pod grlo, pri čemer je usta znova na široko odprla ter pokazala svojo zobno žago. »Zdaj zapiram, pozneje se mogoče oglasite...« S tem se je obrnila, naglo segla po plašču ter si ga urno zavijela nekam za hrbet. In gospod Regenschirm je videl, kako ji je še isti mah nasedel na obvede roki ter se tesno oprijel telesa.

»Slišite, kdaj drugič se oglasil« je zaklicala čez ramena.

»Drugič?« je zajecjal gospod Regenschirm. »Uradnih ur ni več, vidite? Že pred petimi minutami bi morala zapreti.«

Gospod Regenschirm se malodane ni razjokal. »Ampak jaz... jaz jo tako potrebujem! Moj obožalnik... že ves teden je prazen!...«

Gospa se je napotila k vratom. »Zal,« je rekla, ne da bi ga pogledala. Položila je roko na kljuko in čakala, da bi gospoda Regenschirma spustila predse. Ali gospod Regenschirm ni napravil niti koraka, zakaj nenadoma se mu je vse skupaj zamešalo; ni vedel več zatrdno, ali njegove marele resnično ni v uradu, ali pa mu je gospa zavoljo poteka uradnih ur ne mara izročiti. Sprva je gospa sicer nekako namignila, da marele še ni pri njej, toda to je rekla z glasom, o katerem je gospod Regenschirm zdaj hipoma podvomil, da govori resnico — vrhu tega pa je pravkar bila izjavila v nekako čudnih okoliščinah, naj se oglasi kdaj drugič, kar bi zagotovo moglo pomeniti, naj pride kdaj sredi delovnega časa, takrat mu bo njegovo zadevo lahko brez kakršnihkoli zapletov tudi predala. In ton njene izjave — gospod Regenschirm se ga je prav jasno spominjal — je bil tak, da je dopuščal to domnevo, več: izražal je celo gotovost zastran izročitve, kakor da bi bilo to nekaj zelo preprostega in nezapletenega — kakor da bi bila marela vsaj že tu, v uradu, kje za pultom nemara, in bi jo bilo treba le vzeti... Prav to pa je bilo tisto, kar je gospoda Regenschirma tako zelo vznemirjalo; če je namreč predmet že tu, zakaj mu ga gospa potlej ne da? Ali je zato mogoče potreben dolg postopek? — Gospod Regenschirm je bil ves potr ob teh mislih, zakaj nikakor si ni mogel predstavljati, da bi odšel domov brez marele. Vseposv od jo bil že iskal, in zdaj, ko jo je tako rekoč končno že bil našel — zdaj je ne more dobiti!

»Gospa, jaz bi ne rabil nobenega potrdila, samo dajte mi jo prosim!...« je zahlipal.

Gospa se je naglo obrnila od vrat, kakor da je presenečena.

»A-a razumete? Saj je še nimam! Čakati morate, da pride...« je rekla, proti koncu že zelo prijazno, bodisi da si ji ni zdelo vredno, da bi se razburjala.

»Nimate je še?«

»Nimam, ne! Saj bi jo vam sicer bila izročila.«

»Torej je še nihče ni prinesel...« je dejal gospod Regenschirm bolj zase kot gospe; to novo dejstvo — zdaj se je naposled izkazalo, kaj je resnica! — pa ga je malodane vznemirjalo, zakaj marele potemtakem še nikakor ne more dobiti. »Da je še nihče ne bi prinesel...?« Znenada je bil prepričan, da drugače ni mogla izginiti — ah, gotovo jo je bil kje izgubil! »Potem se je zares moral kje izgubiti!« si je dopovedoval.

»To je mogoče,« je rekla gospa in odprla duri. »Boste prišli pa drugič.«

»Drugič? Kdaj drugič?« Mahoma se je ta »kdaj« gospodu Regenschirmu zazdel sila pomemben; občutek je imel, da se mora zgoditi še ta hip, zato ga je do kraja pobila misel, da bo ta drugič uresničen šele čez nekaj dni ali čez nekaj tednov. »In kaj naj delam ves ta čas? Brez nje? ... Svetujte mi, najdite... Kaj naj le počnem?« Približal se ji je ter ji proseče gledal v oči.

Gospa je le skomignila z rameni. »Čakajte, morda se bo izplačalo.«

»Res? Se bo? Kje naj čakam?« Novo upanje je obllilo gospoda Regenschirma.

»Kje naj čakate?« je rekla gospa ter za dolg trenutek umolknila. »Čakajte, čakajte...« je mislila zase.

Nenadoma pa se je obrnila docela vanj: »Veste kaj? Lahko ste tu, v uradu..., če hočete čakati.«

To je gospoda Regenschirma hitro pritegnilo. »Tu? V uradu? In nihče mi ne bo nič rekel?«

»Ah, kje. To se pogosto dogaja.«

»Stranke čakajo na obljubljene stvari?«

»Seveda, dokler jih ne pridejo iskat.«

»Dokler jih ne pridejo iskat?«

Gospa je prikimala.

»Moj bog...« je poln začudenja vzdihnil gospod Regenschirm. »Čakal bom, seveda bom čakal... Nemudoma! In kar tu sem lahko?«

Gospa je stopila za pult.

»Tu pogledjte,« je dejala ter izvlekla stol nekje izpod mize. »Tu lahko sedite in čakate. Če kdo pride, le recite, kaj sva se bila domenila.«

Gospod Regenschirm ji je bil neznansko hvalen.

»Bom, bom, prav rad,« je hitel. »Ah, od tu jo bom takoj videl, takoj ko pride skozi vrata...« se je veselil, spuščajoč se na sedež.

Toda tedaj se je zgodilo nekaj nepričakovanega. Kakor hitro se je usedel, se je z nasprotnega okna razlila po njegovem obrazu tista slepeča luč, ki ga je že zunaj bila tako vznemirjala. Zdal se mu je od tega zameglilo pred očmi; prijel se je za glavo ter naglo vstal.

»Gospa, gospa!...« je kliknil in se opotekaje začel z rokami loviti za zrak. »Ali me lahko presežete. V to sonce ne morem gledati!«

Takoj zatem je slišal svoj stol, kako je podrsal po podu; gospa ga je takoj povlekla v levo, gospod Regenschirm pa je ni mogel videti, zakaj z rokami si je še vedno zakrival oči.

»Tu, nemara bo tu bolje,« je rekla.

Pogledal je in stopil na levo. Ko pa se je na novo namestil, so mu zenice spet zalili tisti blesteči, raztekajoči se žarki, ki so drseli z modrega neba skozi okno v gostih, ostrih curkih. Gospod Regenschirm je obupano zaklical:

»Ne, ne! Drugam prosim... gospa!...«

Ta krič in vse obnašanje gospoda Regenschirma, ki se je v zadnjem trenutku sprevrglo v nekakšen strah, je gospo samo prestrašil in zmedel. Začela se ga je bati, zadkoma je vlekla stol od njega na desno. Toda snet se je izkazalo, da ima sonce na

to mesto prav tako neoviran dostop kakor povsod drugam. Nazadnje sta poskušala v skrajnih kotih ob stranskih stenah, ali tudi ta poskus ni rodil nikakega uspeha — svetloba je gospodarila vseposv od enamirno in z enako močjo, da je gospod Regenschirm ves iz sebe tekal tja in nazaj.

Takrat je gospa nenadoma rekla: »Veste, v-vem za nekaj, kar vas bo rešilo!«

Gospod Regenschirm je planil pred njo. »Res?« je ves nesrečen komaj izdaval. »Kaj res?«

Gospa pa se je za cela dva koraka umaknila od njega.

»Ja, tu, pogledjte,« je rekla, ne da bi ga gledala, in kazala z roko na velik zaboj, ki je bil vgrajen v spodnji del stojala, kjer so viseli najdeni predmeti. »Mogoče boste tu na varnem...«

Gospod Regenschirm je kot potolažen otrok stopil do zaboja — ki je v resnici bil bolj omara, obrnjena na hrbet — v katero je gospa metala najdene predmete. Tokrat je bil domala prazen, in nemara ga je prav zavoljo tega mogla tako naglo dati gospodu Regenschirmu v uporabo. In gospod Regenschirm te rešitve ne le da ni bil odklonil, temveč se je nad njo skoroda navdušil; naglo, kakor da bi bil v strahu za to, mogoče zadnjo možnost, se je povzpel najprej na stol ter se z njega prekobalil v notranjost. »Ampak tam, moj bog, tam nočem...« je kar naprej mrmral ter se nameščal: povsem pokonci sicer ni mogel stati, zakaj zgornja deska, ki je tvorila prečko celotnega stojala, mu tega ni dovoljevala, zato mu je gospa spustila na dno majhen stolček, rekoč, da bo na njem sedel, ko bo čutil utrujenost.

»Bo sicer... v redu?« je vprašala, in tiho, zadkoma stekla k vratom.

»Bo bo, zelo v redu!« je smehljaje odvrnil gospod Regenschirm iz zaboja, in videl, kako se je potisnila skozi odprto vrat, ki so se počasi, brez ropota zganila za njo: toda oči ni več odmaknila z njih...

I. Q. PLAMEN : LUNIN. KVARTET

1.

B E S E D A

L U N A

J E J E

N E R A A Z U M L J I V A M L J I V A

M A T I C A

Z

V S O

S V O J D O L Ž N I O

O G R A J U J E

3.

Ž A R R N I C A

J E

N E S R E Č N A

4.

E L E K T R I Č A R

P R A V I

N A J N A M K A R

L U N A

S V E T I

Č E N O Č E M O P L A Č I A T

nejasna prva pot

(Zapis ob prvi pesniški zbirki »Ljudje človek ljudje«, katero je avtor Ernest Ružič izdal v samozaložbi v Murski Soboti 1967; tiskalo NISP Cakovec.)

Če hočemo govoriti ali pisati o prvi pesniški zbirki Ernesta Ružiča »Ljudje človek ljudje«, nehoti (in ne po naši krivdi) zapademo v neke čudne dileme, ki se prav pri tej zbirki pojavljajo v potencirani obliki. Gre predvsem za vprašanje samozaložništva, kaj sploh lahko samozaložništvo prenese, gre za kritičen in pošten odnos ustvarjalca do lastnega dela in ne nazadnje za nek pošten odnos do ljubiteljev poezije, ki se bodo tudi ob tej knjigi ustavili in jo začeli brati, vendar bodo po nekaj prebranih verzih ostali globoko razočarani, prazni in ogoljufani. Zavedamo se, da se je samozaložništvo predvsem v zadnjem času precej razbohotilo (svojo knjigo tiska že skoraj vsak na pol pismen Slovenec) in da že verjetno prekaša ali pa je vsaj enakopravno) z zbirkami, ki izidejo v uradnih izdajah pri književnih založbah. Poznamo tudi naš založniški sistem, za katerega vemo, kako »nelastičen« in »prilagodljiv« je za naše literarne ustvarjalce. Vemo tudi, da je pot, po kateri se ti vseeno uspe predstaviti bračcem, pot samozaložbe. Večina avtorjev, ki se odloči za to pot, pa se tudi zaveda pomena in odgovornosti takšnega koraka, zato poskušajo nekje prekiniti neprijetno oznako samozaložništva z drugimi argumenti, ki so močnejši in ki govorijo v prid zbirke: bodisi da gre tu za izjemno kvaliteto ali novost v obliki ali kaj drugega. Skratka: zbirka mora nekaj predstavljati, mora nekaj povedati in nekaj dati. Mora biti odsev časa in prostora in odsev življenja ter ljudi v njem. Mora biti angažirana, zrela in prečiščena v izrezu, izbrana v besedah in metaforah in celovita v prerezu skozi njeno celoto. Vsi ti argumenti (res da z nekaterimi malenkostnimi odstopi) so v precejšnji meri zastopani tudi pri avtorjih, ki so že izdali svoja dela v samozaložbi, vendar — le še nobeno delo ni bilo tako brez vsega in površno kot prav Ružičeva zbirka »Ljudje človek ljudje«.

Ob njegovem prvencu smo prav zaradi tega pred precejšnjo dilemo. Kljub precejšnjim naporom, da bi le uspeli najti delček tistih elementov, ki bi poskušali odgovoriti ali vsaj delno ugoditi zgornjim »navodilom«, se nam to ne posreči. Vedno bolj, ko prodramo v bistvo zbirke, vedno bolj prihajamo do tistega najmanj prijetnega spoznanja in do tistih najmanj prijetnih ugotovitev, ki jih je potrebno izreči ob neki zbirki (predvsem tisti, ki je žžla v samozaložbi): da je pač knjiga proizvod trenutne prepoptelne želje po afirmaciji in vključitvi v krog tistih mnogih slovenskih literarnih ustvarjalcev, ki se lahko pohvalijo s svojo knjigo. Prav zbirka, izdana v samozaložbi, mora biti najskrbnejše in najtehtnejše

izbrana celota nekega dela nekega avtorja. Ružič se je z izdajo svoje prve pesniške zbirke občutno preagnil. To je nekaj let prezgodnji in nezrel sad, neobdelan in nedozorel ter poln neke čudne preosebne filozofije, ki včasih že kar malce diši po črnem humorju, ki ga avtor skoraj nikjer ni uspel pripeljati do popolne doživetosti. Večina del ostaja na temelju hitrih in neobdelanih zapiskov v notesu.

Ružič je štirideset pesmi razvrstil v šest manjših ciklov, ki jih je med seboj ločil z reprodukcijami črno-belih fotografij, ki nekje nadomestujejo naslove, ki so uvodi v posamezne cikle. Njegova poezija je po tematiki kaj raznovrstna, saj obravnava tako probleme odtujenosti med ljudmi in nemožnost medsebojne komunikacije, kakor tudi ljubezen in odnose med dvema spoloma. Kot mnoge druge mlade literarne ustvarjalce tudi Ružiča predvsem zaposluje obravnavanje in razglabljanje o odtujenosti človeka od ljudi. Od tu si lahko tudi razlagamo naslov njegove knjige »Ljudje človek ljudje«, kjer med množico živih bitij, ki vladajo temu prostoru in ga poskušajo živeti samo zase, živi in si ustvarja svoj prostor človek-posameznik, ki ne najde in ne more najti skupnega dialoga z ljudmi, z družbo, s sredino s katero deli ta alieniran prostor. Vendar je pri tej in takšni obravnavi Ružiču zmanjkalo ustvarjalne moči. Zapa-del je preveliki samoužaljenosti, pretirani sentimentalnosti, kar je vse imelo za posledico neizdelane misli v pesmih, ki so vse preveč razbite, prenatrpane s trenutnimi psihološkimi izbruhi, ki so plod avtorjevih kompleksov, katerih izvore pa smo poskušali dokazati že zgoraj.

Prav v krogu te pesmi se tudi vrti ves centralni problem Ružičeve poezije. Kljub temu, da je prav v tem delu še morda nekje najbolj neizdelan, pa je vendar prav v teh nekaj resnično Ružičevega, nekaj tiste njegove stiske, ki se nujno pojavlja pri nekem ustvarjalcu na periferiji, daleč proč od centra.

Ružičeva poezija bo še morda dozorela, postala močnejša in prepričljivejša s tem pa tudi trajnejša. Vendar si je Ružič s prehitro izdajo zbirke naredil samo medvedjo uslugo in težko bo tudi s kasnejšim, kvalitetnim delom, popravil tisto, kar je nastalo ob pojavu njegove prve pesniške zbirke na našem knjižnem trgu.

P. s.: Knjiga je izredno površno tiskana in v celotnem tekstu kar mrgoliho številne slovnične napake, ki niso zgolj naključnega značaja ali trenutnega navdihna tiskarskega škralta. Je že res, da so knjigo tiskali v Cakovcu, vendar to ni opravičilo za površno tiskano knjigo. Tudi oprema knjige je prenatrpana in deluje vse preveč neestetsko. Poznamo materialne težave, s katerimi se srečujejo samozaložniki, vendar takšnega likovnega kiča ne maramo.

Tone Vrabl

posamezniki in skupine

14. festival jugoslovanskega kratkega filma

Kot se običajno dogaja takim prireditvam, so tudi 14. beografskemu festivalu kratkega filma dali prevladujoč ton posamezniki, medtem ko so skupine, v katere bi po različnih kriterijih lahko uvrstili ostale ustvarjalce, ostale v ozadju. Njihov delež na njem je bil podoben tistemu, ki ga ima pri koncertu orkester. Tako kot ob nerazvrstljivih posameznikih živijo in delajo v svojih vrstah brezimni člani družbe, so tudi ti ustvarjalci posneli svoje filme v splošno korist. Zraščene v skupnost jih je skrbelo in zanimala samo ona. Tako so posneli družbeno-kritične filme, v katerih so bolj ali manj večje z bolj ali manj duhovitim spremnim besedilom prikazovali anomalije našega družbenega in gospodarskega razvoja (Muzej zahteva, Izginuli vlaki, Zamena, Učenci, pešci, Pod večer, Cincarji, Srdita polja, Pater familias), pereča vprašanja kadrov in gospodarstva (Borec, voljno E2-E4, ali zakaj je moralo priti do gospodarske reforme, Kjer so nekoč rasli mladi orehi) in družabno življenje naše mladine (Imam 17 let in pol, Reportaža o življenju mladine na kmetih — pozimi), nato filme na temo NOB — današnji čas, v katerih so velikokrat uporabljali fotografije in zvočne efekte (Konec Bate Jankovića, Jasenovac, Mesto, ki sem ga poznal), filme z nevsakdanjimi temami (Ekscelencija, Tybelite) pa reportažne zgodovinske, kulturno-zgodovinske, popularno znanstvene, propagande, vzgojne in športne filme, nazadnje pa še filme, v katerih obravnavajo moralna vprašanja.

Nasprotno pa je nekatere spodbudila k ustvarjanju osebnosti korist.

Preden preidem nanje, bi se še zadržal ob režiserju Ljubišu Georgievskem, enem izmed avtorjev, ki so v svojih filmih obravnavali moralna vprašanja. Izrazit predstavnik te vrste je njegov film Ne... namreč Ne ubijaj! — ki so ga predvajali v uradni konkurenci. Vendar so že tu opazni odstopi. Ne ukvarja se izključno z moralo, kakor se na primer Troha v svojem filmu Kriza vesti, ampak že vnaša v film filozofijo: Dečki, ki se vojskujejo, nazadnje naltijo na bombo. Vržejo se vanjo, da bi jo razstavili. Tedaj posvari izkušenejši ostala dva, naj jo raje pustijo pri miru... razstavljanje je nevarno... in pokazuje naboj tistemu, ki je na začetku filma hotel ustreliti ptico... razstavljanje je ubijanje: Ne! Torej Georgievski preračunano krajša naslov samo na Ne... Njegovo filozofiranje pa kaže, da ni skupaj z družbo eno, da se oddaljuje od nje in grebe vase, kar prihaja še dosti bolj do izraza v njegovem filmu POTKA, ki so ga prikazali v informativni sekciji. V tem filmu vidimo najprej pijanca, kako v zgodnji jutranji uri, v kateri je zapustil bufet, gazi v celo; v drugem delu pa zagledamo ljudi podnevi, ki v vrsti, eden za drugim hodijo po njegovi pentljasti poti in uporabljajo za izogibalnice sleptano mesto, kjer je bil zjutraj padel z razprtimi rokami. Medtem ko se smejemo ob pogledu na te neprostovoljne romarje, se nehoče vprašamo, ali ne bi bilo bolje, ko bi kdo izmed njih utrl novo, ravno stezo, da ne bi potovali z enega konca na drugi konec travnika kot v Indijo Koromandijo. S kamero na leh romarjih, ki jo odmika, da nam postopoma kaže, v kakšnih nemogočih okljukih se vije romanje, in slednjič razkrije, kako neznanca je ta jara kača, konca Georgievski svoj film. S tem zgovornim koncem, s katerim podeli vseskozi sicer večsmiselno zastavljenemu filmu en sam jasno določen pomen, razkrije Georgievski, da še ni zmožen iti preko družbe, od katere se je bil odtrgal.

V njem je sicer svet že razdeljen na posameznika — pijanca in družbo — topo čredo, ki nerazrešljivo pogojujeta drug drugega, toda z ozirom na režiserje, ki so popolnoma zapustili skupnost, sta pri njem vlogi, ki ju imata posameznik in družba v svojem odnosu, zamenjani, in zato prikazuje ves odnos z obrnjene strani. Izhaja namreč iz družbe, še ne iz sebe, katerega se vidi objektiviranega od nje in odtujenega, in zato postavlja vprašanje, kako naj bi

ga družba spet vsrkala vase in ga vrnila sebi. Ker je na strani družbe, jo smeši in ker je proti posamezniku, ki postaja njegova usoda, ga vidi kot neodgovorno silo, ki je zakrivila razkol v svetu, razviden iz pojavljajočih se absurdnosti birokratskih postopkov. Ob strani filma DRUGA OBALA Miroslava Antića pa doživi Potka metamorfozo, ki jo vrne k začetni večsmiselnosti in razkrije kot očitno nasilje nad njo njen nenadni konec, v katerem nas s pogledom na nemogočo vijugasto gaz Georgievski poziva NAJ si vendar utremo ravno pot. Ob izjavi glavnega junaka Druge obale, da vsi vemo, da Druge obale, ki naj bi bila, ni, da pa mora biti to, za čemer tako neutešljivo hrepenimo, čeč cesto, pa se izkaže poziv Georgievskega še za skrajno nainvega in v nasprotju s samo vsebino filma. Zakaj komaj obsodi eshatologijo, jo že oznanja. Kaj pa Georgievski ve o pijančevi stezi? Kakšno veljavo pa lahko ima njegova sodba o ljudeh, ki jo ubirajo v obe smeri po njej, da je iz daljave videti ta tok kot mirovanje v nenehnem minevanju? In slednjič ni prav ravna pot, ki je ljudje — te ovce — ne utraja, pač pa jo hoče zanje zmeraj spet utreti kak prosvetljenec, nasilje, ki dela iz njih pijance? Ravna (najkrajša) pot, ki ni nikoli ostvarjena in zato zmeraj v ostvarjanju, čedalje krajša in širša, da lahko odpravi po sebi vse večje množice, ki jim — ker je očitno najsmotrnejša — ne preostaja nič drugega več na voljo, kot da se napotijo po njej? Dokler ne bo nekoč dosegla popolne smotnosti in postala tako kratka, da bodo ljudje imeli čas samo še za rojstvo in smrt. Ta družba, ki je nikjer ni, kot tudi ni njene usode ravne poti in Druge obale, pa zmeraj je, kot ljudi že od nekaj stiska ravna pot in terja Druge obale od njih svoj krvavi davek, ta monstrum neresničnosti nas nasiljuje z NAJ BI in TREBA JE in nas iz svoje teme zasipava z razvidnostmi, da bi od nas izsišil ostvaritev svoje usode, poti, ki naj nas pripelje k njemu zamenjati ga na Drugi obali... Kaj tedaj pomeni slepo romati po stopinjah nekoga čez travnik kot v Indijo Koromandijo, in namesto po nedosegljivi Drugi obali hrepeniti čez cesto? Kaj pomenijo te trčenosti? Na to vprašanje nam odgovarja risani film Ante Zaninovića REZULTAT. Ko junak filma, na začetku podjetno požvižgajoč si pograbi lopato in začne na vrtu kopati jamo, ne oziraje se na začudenje, ki ga zbujajo pri ljudeh njegovo početje, niti na kasnejše čedalje hujše razburjenje, in ko vrže v jamo semena in jo še zagrebe, preden pridejo ponj z rešilnim vozom, in ko naposled na koncu požene iz zemlje drevo, imamo odgovor.

Rasti se ne da pojasniti, drevesa pa ne dopovedati. Junak filma molči in dela. Kako naj pojasnjuje, česar sam ne razume, in kako naj dopoveduje, česar sam ne dojamete? Ko bi hotel pojasniti, bi se moral truditi razumeti in ko bi hotel dopovedati, bi se moral truditi dojeti, on pa ne čuti nobene potrebe po tem, on dela in si tako prihaja v sebi na čisto, kaj in kako mora delati. V anketnem dokumentarcu Drenka Orahovca IMAM 17 LET IN POL mladina tudi enostavno pleše, prepuščajoč se ritmu beat glasbe in se ne sprašuje, kakšen naj bi bil ples. Družbi pa vzbujajo to pomisleke, da jo zato posname s skrito kamero in izvede med njo anketo. V risanem filmu MUHA predstavlja avtorja Aleksandar Marks in Vladimir Jutriša spor med posameznikom in družbo v podobi boja med človekom in njegovo mislijo in ga tako razkrijeta v njegovi notranji resnici in zgodovini: za mišljenega človeka, ki mu je z našim bivanjem usojeno nebitvanje v nas, ni rojstva, življenja in smrti, nobenih nespremenljivih konstant, po katerih bi lahko bili določeni, ker ostaja on vselej nedoločen v neprestanem minevanju. Ker pa rojstvo, življenje in smrt so, nas mora od njih odtrgati, da bi ostvaril svoje počelo nebitvanja. Zato nas neprestano nadleguje. Brž ko se v rodimo (Imam 17 let in pol), začne brenčati okoli nas, v hipu, ko zaživimo (Potka), ga zagledamo in začnemo loviti, dokler ga nekoč ne pohodimo (Druga obala), s čimer se začne naša smrt. Muha narase v pošast, ki nas čedalje hujše sti-

situacijska komika okoli letečih škatel, spodnjic, vrat in odprtine v vratih

Kdo je smešen? Letala ali ljudje? Komu se danes smejemo, ko gledamo pilotiranje prvih avionov, tistih iz leta 1910? Film z naslovom Vražji fantje na letečih škatlah je z vso pravico film situacijske komike. V tem filmu so smešni ljudje okoli letal, se pravi v situaciji prvih aeroplanov. Leteče škatle (the flying machines) razgaljujejo vsa siceršnja človeška nagnjenja: tako občna (npr. nemštvo kot lastnost naroda) kot posamična (npr. željo po letenju kot željo glavne protagonistke).

Letalo je zato, da leti. Za tem stoji človek. Pilot sede v letalo, hoče leteti, letalo pa ne leti. Kdo je sedaj smešen? Pilot ali letalo? Gotovo pilot, saj letalo ni mislilo leteti. Človek hoče leteti po zraku, a pade v gnojnico. Gnojnica je zato, da je v njej gnoj, zdaj pa je v njej človek. Kdo je sedaj smešen? Človek ali gnojnica? Gotovo človek, saj gnojnica ne izključuje človeka. Človek je sicer resen. Če ga gledamo, kako se smeji (nečemu na platnu, ne vemo čemu) se mu moramo smejati. Kdo je sedaj smešen? Gledalec ali mi? Gotovo mi, saj je gledalec pripravljen na vse; tako na resnost kot na smeh. Resnost je stanje stvari. Smeh je eno izmed stvarnih stanj človeka. Kadar je človek tisto, kar hoče biti, je ali smehen ali tragičen.

V filmu z naslovom Vražji fantje na letečih škatlah gledamo tudi pozabljeni avtomobile. Cineasti so jih privlekli iz njihove za — biti, iz muzejev, ki so svetišča pozate. Utrgaš rastlino, jo daš v vazo, ki je svetišče biti in rumena lilija je še kar naprej rumena lilija.

V filmu z naslovom Vražji fantje na letečih škatlah ostane glavna protagonistka kar dvakrat nena-

ska, neobgljenega človeka, dokler nas ne stisne, da pademo v kristalno resničnost. Tedaj prileti, skrčena na našo velikost, za nami in nam da prednjo tačico čez ramo, da jo objamemo še mi. Tako je naše hrepenenje čez cesto potešeno in naša pot čez njo kot v Indijo Koromandijo končana. Branko Ranitović in Zdenko Gašparović nas s svojim animiranim filmom 1+1=3 opozarjata, da je ta pot tudi edina resnična življenjska možnost, ko kažeta, kako vsako nasilje rodi zmeraj hujše nasilje. Ko obvelja proti logični enačbi 1+1=2 nelogična 1+1=3, nastopi nova sila z enačbo 1+1=4. Ta simbolni konec pa ne nosi v sebi samo misli o brezizhodnem kopičenju nasilja, ampak tudi spoznanje o nikoli zaključenem razvoju, ki odvzema zaključku Muhe idiličen značaj in ga predstavi samo kot postajo na neskončni poti življenja. Borivoj Dovnikovič pa je v svojem risanem filmu RADOVEDNOST postavil odnos posameznik — družba na glavo, tako da je odkril posameznikovo premoč v njegovem izkustvu, ki ga družba nima in ob katerem mora propasti s svojo umišljeno vednostjo, pridobljeno iz razvidnosti. S tem, ko je posadil junaka filma na klop v parku in mu kinkajočemu postavil ob strani vrečko, je nastavlil družbi past, v katero se je morala zanesljivo ujeti. Zakaj vse mimoidoče je gnala družba gledati, kaj je v napihnjeni, odprti vrečki poleg spečega moža. Vse pa je takoj zatem, ko so pomolili vanjo nos, odnesla v paničnem begu čez hribe in doline.

Nazadnje, ko še vojska z generali odkoraka v morje, se junak filma pretegne, vzame vrečko in steče z njo po osvobodjeni pokrajini. Ko se zadihan ustavi, pokuka v vrečko in jo med krohotom prazno poči ob dlan: Ker je družba misel, lahko živi samo na podlagi vednosti in deluje z brezobzirno radovednostjo, s katero predmeti posameznika, da ga spravljajo podse. Zato pa nikoli ne sme izkusiti resnice in zato vsakogar, ki jo hoče prikazati, nemudoma pogubi, kakor je na primer junaka filma Rezultat. Posameznik torej ne sme na dan z resnico, če hoče obstati. Pripravi mora družbo, če jo hoče premagati. Da se sama pozanima zanjo in izkusi, da je vsa njena vednost nič, da torej ni nič in tako sama odreši ljudi, ki jih načene preroditi se. To preroditev je prikazal z drugega zornega kota Nedeljko Dragić v svojem risanem filmu KROTILEC DIVJIH KONJEV. Krotilec — človek je vse doslej krotil žive konje. Toda znenada stoji pred njim ogromen železen konj, z nešteti vijaki in bati v trebuhu. Krotilec se plazi med temi vijaki in bati, ki ga vrtajo v telo in tolčejo. Njegovo trpljenje prežarja konja, spaja železo in ga spreminja v živo tkivo, dokler se konj ves ne preobrazi in dobi krila, da odleti na njem kot na Pegazu v nebo. Mrtvo in živo nista v nezdružljivem nasprotju — nam morda govore avtorji tega filma — zato današnji silovit razvoj tehnike, čeprav vse bolj ubija življenje, skriva vendar tudi v sebi neslutene žive možnosti, ki jih bo človek v dnevih stiske razvil, da bo z njimi prešel v drugo resničnost. V eksperimentalnem filmu RAZSTAVA je prikazano to prehajanje mrtvega v živo na domisel, prepričljiv način. Potem, ko smo videli vrsto slik v pop art tehniki in slišali pravo predavanje o sodobnem likovnem ustvarjanju, zvenada po odmik kamere spoznamo, da nismo v razstavni galeriji, ampak v kletnem stanovanju delavca, ki mu je vlaga načela stene. Presnena nas. Nismo mislili, da sta si življenje in smrt lahko tako blizu in naše sposobnosti tako velike: ravnokar smo oživljali s pogledom. Zavemo se, da je bila to razstava nas samih. To povezanost življenja s smrtjo, v kateri družba izginja, je z velikim občutkom prikazal Obrad Glušević v svojem dokumentarnem filmu LUDJE Z NERETVE. Vidimo ljudi, ki pretežni del svojega življenja prebijejo v čolnih, vidimo njihovo delo, lov, poroko in pogrebni sprevod. Vse je prikazano umirjeno, blago. Čolni pogrebne sprevoda se počasi oddaljujejo, medtem pa na bregu hrume padajo v težko zemljo klešče žerjava. V povezanosti z naravo teče to življenje vdano in v njegovem krogotoku smrt ne pomeni nič izrednega. Tako je, kot bi po pomladi, poletju in jeseni nastopila zima, ki ji bo spet sledila pomlad. Toda, ker so naravna dogajanja edini mejniki v življenju teh ljudi, imajo njihove življenjske postaje v njih, v zemlji teže in pomen, kakršnih sodobni svet, preplavljen od razburjenj in preganjen od poslov, že zdavnaj več ne pozna. Absurdnost, ki tako nastane od stiku kmečkoga življenja z mestnim, je prikazal Dejan Đurković v igranem filmu ANABELIN SEN. V tem filmu, ki je inačica na temo dobrega pastirja, je uspel Đurković zajeti v parodijo cel filozofski nazor. Če je turška kava mrlja, je zanič in natakav zasluži samo ogorčeni pfej in skremžen obraz, čeprav jo je prinesel na pladnju iz središča mesta v hrib, kjer stari pastir pase svoje ovce. Ovce načene pastir po najbolj prometnih ulicah strič v damski salon in jih postavi pred frizerja, ne oziraje se na živahni odziv gospa pod sušilci za lase. Ena — Anabela — se na pol osiřizena izmuzne in jo ubere za gospo, ki je prepačena zapustila česanilico. Sele miličnik na pol histerično žensko, ki ni vajena takega zasledovanja, reši, ko pograbi ovco in jo odnese na postajo. Z džipom jo pripeljejo starcu, ki jo sprejema z besedami: Kaj so ti storili? Končno stavec odpelje svojo čredo na podeželsko, makadamsko cesto in reče ovcam: Zdaj sem vas pripeljal na pot. Na vprašanje, kaj pa zdaj? odvrne: Zdaj pa čimprej umreli! steče naprej in zakliče: Taks! Avto se ustavi in ko pastir sede, je slišati še ukaz: Na pokopališče! — Ni mogoče živeti v družbi, je očitno izkušnja, na kateri je avtor zasnoval to svojo bizarno izpoved. Kdor je živ — še povezan z naravo — je videti na asfaltu kot bacek, in svet, v katerega se podaja, je zanj popolnoma zaprt, celo nevaren kot za Anabelo, ki je — nedolžna ovca — po nekaj korakih že obdolžena, da je nameravala ubijati. Zato naj človek, ki mu je za življenje, ne zapuščajo Očetove roke, zakaj njegov sen bo kratek in vesel bo lahko, če jo bo tako poceni odnesel kot Anabela. Naj se pusti ostriči in odvesti na gotovo pot, ki jo je svet že zdavnaj pozabil. Po njej bo počasi prišel za svojim pastirjem in stajo, ki mu jo je pripravil.

Kakor bi hodil v Indijo Koromandijo čez cesto, se prebija človek do pomena umetnine. Čemu to smešno ovinkarjenje? To je vprašanje, ki so ga na festivalu postavila dela ustvarjalcev v splošno korist tem v osebno. Boris Paš

TRIBUNA „ČAS IN SVET“ TRJE ODGOVORI PROFESORJA JANEZA STANOVNIKA

cijo na svetovnem tehnološkem progresu. Pomeni tudi specializacijo — to pa je eliminiranje tistih panog in podjetij, ki proizvajajo izgubo in vzpostavitev, takih panog in taksnega obsega, ki omogočajo maksimalno produktivnost in imajo zagotovljen trg.

Biti ekonomsko svoboden ne pomeni, biti ograjen pred svetovnim trgom, pač pa biti zavarovan pred elementi, ki vzdržujejo neproduktivnost.

To logiko si danes razlaga prenekateri dežela in ni naša država, v tem pogledu noben »čudež«, čeprav smo to ob vstopu v reformo zagotavljali. Sredi podobnih reform, tudi deviznih, so danes še Argentina, Mehika, Izrael in na nek način tudi Indija.

Pri katerih panogah lahko govorimo o komparativnih prednostih?

Naši politiki in publicisti pogostokrat zamenjujejo komparativne prednosti za absolutne. Naše absolutne prednosti na svetovnem trgu so seveda sila skromne. Poznati komparativne prednosti pa pomeni, izločiti tiste panoge, kjer smo še najmanj neproduktivni. Naše kmetijstvo je šestkrat in naša industrija v povprečju osemkrat manj produktivna kot v ZDA, toda kljub temu naše šanse na ameriškem trgu v specifičnih panogah (upognjeno pohištvo, zdravilne rastline) niso majhne. Čestokrat je citirana varljiva resnica, da so naravna bogastva naša prednost — posebej se govori o barvnih metalih. Da to ni res, pove dejstvo, da naša barvna metalurgija dela z uvoženo surovino. Naše velike prednosti so v izvozu povrtnine, sadja, vina in mesa, na zahodno-evropski trg, ker smo praktično njegovo predmestje in s tem v veliko boljšem položaju kot prekomorski producenti.

Tragično je, da nekatere uradne osebnosti in dokumenti razglabljujejo o slovenskih komparativnih prednostih glede na ostale republike. Vsakomur je jasno to, da o komparativnih prednostih govorimo tam, kjer se srečujeta dva monetarna sistema. Izločevati pa Slovenijo iz jugoslovanskega gospodarskega prostora je nesramnost in neumnost hkrati. Ravno za Slovenijo še posebno velja, da zaprt notranji trg štiti male neproduktivne proizvodne enote ob visokih proizvodnih stroških.

UVOZ TUJEGA KAPITALA?

Ko danes razpravljamo o tem, pozabljamo, da je tuj kapital v našem gospodarstvu, v taki ali drugačni obliki, prisoten že od osvoboditve sem. (In prisoten je v vseh socialističnih deželah, če ga le uspejo privabiti). Danes se bojim, da bo del presežne vrednosti »odtekal«. Kaj pa so obresti in tuja posojila (oblika prisotnosti tujega kapitala doslej, ki pa ji nihče ne oporeka) drugega kot profit, ki ga zahteva zase lastnik kapitala. Edina »pozitivna« stran tega posojila je, da ga bo vračal mladi rod in so očetje za to skrb prikrajšani.

Zakaj bi se potem bali tujega kapitalista, ki se bo z našim podjetjem dogovarjal o delitvi dohodka. Gre za skoraj popolno analogijo nalaganja sredstev enega podjetja v drugo podjetje — pri čemer zakonska osnova že obstoji.

Ce že govorimo o nevarnosti za sistem, potem je privatni kapitalist neprimerno manj nevaren kot posojilo organizirane države.

Se dve pripombi na rob. Vsakdo goji iluzije, ki misli da tuji kapitalisti samo še čakajo na znak: zdaj! pa bodo naskočili Jugoslavijo. Vsi se dobro zavedajo, da stopajo na tuj teren. Razen tega pa ni prav nič vabljiva in ne daje nobenih svetlih zagotovil kadrovska struktura našega gospodarstva. Da bo za kapitalista ta struktura odločilna, bo kmalu očito, zato je razumljivo, da prenekateri vodilni delavci gledajo z nezaupanjem na »jugoslovansko« (vsi vemo, da svojo) perspektivo.

Tuj kapital ne bo smel presegati 49 odstotkov vrednosti osnovnih sredstev delovne organizacije. To se pravi, da se pripravljamo v prvi vrsti na kooperacijo, kjer ne gre le za denar, pač pa tudi za trgovinsko in tehnološko sodelovanje.

Potrebno je opozoriti, da je neumestno zamenjati nerešena vprašanja samouprave (kot so: razdrobljenost sredstev, samoupravna vest, hipostaziranje prepričevanja, verbalizem in propaganda) z virom potreb po tujem kapitalu. Priporočljivo bi tudi bilo, da bi marsikoga bolj grizla vest pri drugih vprašanjih, da pa si ob uvozu kapitala raje oskrbi primerno obrazložitev.

Se o usodi nerentabilnih podjetij, ki da jih bo potrebno potem ukiniti. Nerentabilno je tisto podjetje, ki »proizvaja izgubo«. Bolj kot vprašanje: kaj bo, če jih ukine, je umestno vprašanje: kaj bo, če jih ne ukine. Se vedno je bolje, da ne proizvajajo nič, kot pa izgubo. Zopet pa je tu še preverjanje kadrovske strukture, ker le-ta nosi levji delež krivde. Da bi se ta struktura spremenila, menda ne bo potrebno ukiniti podjetja. Ali pa se bo samo. **F. P.**

PIHANJE PROTI VETRU

A. Ti je znano, kako se je naša skupščina zavzela za boljšo izobrazbeno strukturo zaposlenih (ki naj bi jo predpis uredil)?

B. Je. Poslanci so bili neenotni glede predpisa.

A. Pa ne samo to; niso bili neenotni, bili so v glavnem proti predpisu. Saj si prebral, kaj so govorili?

B. Seveda. Ker jim pa ni preostalo nič drugega, so pred javnostjo »razgrnili« problematiko in s tem »pravzaprav odprli široko javno razpravo«. — Tudi to je pisalo.

A. Vem. Pa bomo spet razpravljali. Na široko... Misliš, da imamo čas? Pomisli samo na izvajanje gospodarske in družbene reforme.

B. Če smo čakali dvajset let, lahko še nekaj mesecev — malenkost. Bodo pa zato ukrepi dobro preiščeni.

A. Premišljeni gor ali dol. Toda, ali ne meniš, da je gospodarska in družbena reforma, še posebno družbena reforma, tesno povezana s korenito spremembo izobrazbene strukture zaposlenih. In celo, da je sprememba strukture zaposlenih — družbena reforma!

B. Točno! To je v bistvu družbena reforma, čeprav bi z ukrepi reformirali družbene, ne družbo... Mogoče poznaš stavek, da je družbena reforma — obleka, ki se je vsakdo brani obleči.

A. Ne. Verjetno pa zato, ker sploh ne vejo, da takšne sorte obleko sploh imajo. Bom pa z drugim izrekom navezal na stvar, ki je važna za izvajanje reforme: namreč apatičnost; imam namreč občutek, da s široko javno razpravo ne bo nič, ker apatičnost sega od želočca dalje do neskončnosti; zajema vse in vsakogar. Tudi javne institucije, ki so namenjene reševanju družbene problematike, katero v zvezi nastaja apatičnost. Sam veš, čisto človeško, če imaš vsak dan krompir na mizi, ti kmalu ni do njega ter ti celo postane antipatičen.

B. Kaj misliš?

A. Kar pogled, kako so se razpisale in vpregle v javno razpravo družbenopolitične organizacije kot socialistična zveza, sindikati itd!

B. Ze vem, kaj hočeš. Reči misliš, da je pri njih nastala apatičnost, ker so jim javne zadeve postale vsakdanji krompir na mizi. Vendar moraš dokazati.

A. Saj bom! Pogledj sindikate in njihovo Delavsko enotnost. Ta pisari o vseh mogočih problemih iz podjetij, niti »muksne« pa ne o (nujni) spremembi izobrazbene strukture zaposlenih.

B. Resnično čudno. Pa že vejo, zaka.

A. Pa pogledjva še v glasilo socialistične zveze. Tam piše, da je na prvi pogled nenavadno, ker se skupščina ni zavzela za takojšnje ukrepe, da bi se zboljšala struktura strokovne usposobljenosti ter da je potreben celovit program postopnega urejanja te problematike.

B. To je mnenje poslancev v skupščini, ki je bilo objavljeno v glasilu socialistične zveze. Zato pa še ni napisano mnenje, mnenje socialistične zveze.

A. Moraš vedeti, da je vsak poslanec tudi član socialistične zveze in sindikata ter da takrat, ko izraža svoje mnenje, govori kot član socialistične zveze in kot član sindikata; torej, ko imamo mnenje poslanca, nimamo tudi mnenje socialistične zveze in sindikata.

B. Ah, glej! Imamo njegovo mnenje kot posameznika, ne pa mnenje organizacije. Isto je, če je poslanec komunist: ko govori, ne izraža mnenje zveze komunistov, ampak svoje mnenje, razen seveda, če organizacije ne predstavlja.

A. No, pa pogledjva, kako je z glasilom zveze komunistov.

B. Kolikor se spomnim, ni pisalo o izobrazbeni strukturi. Sicer pa poznam resolucijo z zadnje seje centralnega komiteja zveze komunistov. V njej piše nekaj tudi o kadrovski politiki: piše, da ne gre predvsem za formalno kvalifikacijo, ki sama po sebi ne usposablja za vodilna delovna mesta. Ter: gre za sposobnost uveljavljanja (jaz bi rekel uvajanja) sodobnih zahtev in dosežkov v delovni organizaciji (...). In: vodeči organi v republikah so dolžni, da skrbijo za to, da se kadrovske problemi sistematično proučujejo in da se planirajo rešitve.

A. To se pravi, da je tudi zveza komunistov proti predpisu, saj pravi, da ne gre povsem za formalno kvalifikacijo...

B. Pa že. Zanima me le, zakaj tega niso direktno povedali.

A. Saj ni treba. Tisti, ki se na stvari mora razumeti, bo tako ali tako razumel.

B. Vrniva se na apatičnost. Obljubil si, da boš dokazal apatičnost družbenopolitičnih organizacij, na primeru njihovega zavzemanja za rešitev izobrazbene strukture vodilnih zaposlenih. Vendar se ti ni posrečilo, vsaj po mojem: komunisti niso apatični, ker, pogledj, svoje mnenje o stvari so jasno in nedvoumno povedali. Socialistična zveza: pisalo je, kar je, v njihovem glasilu. Meni zadostuje, da nista apatični ti dve organizaciji in zato ostale ne bova omenjala. Ampak apatičnost je eno in pravilna rešitev je drugo. Kajti lahko si neapatičen, pa tvoja neapatičnost ni prava. Povrh pa se javna razprava sploh še ni začela.

A. Se strinjam... Vidim pa, da od mene zahtevaš, naj povem, ali je njihovo predstavljanje pravilno ali ne. Misliš pa, da bi mene kot študenta vzeli resno? Ali ne bodo rekli: je mlad — pa še ne ve ničesar (ker nima prakse), se zaleta?... Sicer je zdaj tako ali tako prepozno, poslanci so že rekli, kar so rekli.

B. Vendar ne dokončno.

A. Prav imaš. Pozabil sem, da se bo široka javna razprava šele pričela. Misliš pa, da bodo sklep javne razprave bistveno drugačni od zdajšnjih ugotovitev ali rešitev? Jaz dvomim.

B. Tudi jaz dvomim. Vendar moramo paziti, da javna razprava v resnici bo.

A. Tako, da. Ne glede, kakšni bodo sklepi. In čeprav se mi vse skupaj zdi prepočas, a vendar boljše bo nekaj kot nič, čeprav šele čez nekaj (— mnogo) časa. Se pravi, po tvoje: boljše nekaj družbene reforme kot pa sploh ne...

Janez Mlakar

P. Baloh

RAZPIS

»Zveza študentov Jugoslavije, Studentski servis, Ljubljana, Borštnikov trg 2, razpisuje prosto delovno mesto

referenta za honorarne zaposlitve

Pogoji:

- a) status študenta
- b) enomesečno poizkusno delo

Delovno mesto je stalno z nepolnim delovnim časom 4 ure dnevno. Nastop dela takoj. Razpis velja do 20. aprila 1967. Prijave sprejema Studentski servis, Ljubljana, Borštnikov trg 2.

KAREL ČAPEK KAKO NASTANE ČASOPIS

POLITIČNA REDAKCIJA ali krajše državniki ali politiki imajo dve denominaciji: inozemski in domači. Inozemski so nekako vzvišenejši in elitnejši, toda ne jemljejo jih tako resno; navadno niso poučeni o nobenih posebnih skrivnostih niti nimajo strogo zaprte informacije, toda zato se odlikujejo z idejnim okvirom, v katerega uvrščajo aktualne dogodke na mednarodnem področju, do katerih po tem zavzema pritrilno ali nikalno stališče. So praviloma skeptične narave in pogostoma poudarjajo, da je potrebno počakati, kako se bodo stvari dalje razvijale. Nasprotno pa so domači politiki bojevitost in manj rezervirani. Tikajo se z velikim številom poslancev, senatorjev in celo ministrov, in mrzlično zbirajo zaupne in osebne informacije, ki jih seveda ne morejo objaviti, toda brez katerih najbrž ne bi mogli zaspati. Domači politiki, za razliko od inozemskih, precej podcenjujejo okvire in politiko, razsojajo bolj po osebnih in trenutnih interesih, ki prevladujejo med političnimi činitelji; njihovi nazori so večinoma zelo grobi in o politiki se izražajo posebno familiarno; toda kakor hitro vzamejo pero (ali pisalni stroj), razsipavajo s plemenito in prepričljivo modrostjo, tako da vsak zaveden bralec po pravici pomisli, koliko bolje bi bilo na svetu, če bi se vsa politika ravnala po teh nazorih in člankih. Tudi med notranjepolitičnimi uredniki so različne stopnje. Po hierarhiji je poročevalec za parlament nad poročevalcem za senat, vodnikar za nedeljsko številko nad vodnikarjem za vsakdanjo; toda vsi svojo posebno pomembnost in odgovornost dobro nosijo med ostalim novinarskim ljudstvom; so velikani in asi redakcije in kdaj pa kdaj iz njih nastanejo tudi politični činitelji.

GOSPODARSKA REDAKCIJA je v naših časih po vrstnem redu takoj za politično redakcijo; čeprav, mislim, ima malokdo od članov uredništva osebne interese na trgu akcij ali pri gibanju velikoprodajnih cen, pa velja tihi dogovor, da to kdo bere in da tudi naš list to potrebuje. Gospodarska redakcija je običajno najtišji kraj pri časopisu. Je nastlana z gorami letnih poročil, statistik, biltenov, publikacij, gospodarskih vestnikov in drugega papirnega aluvija, ki ga gospodarski redaktorji ljubosumno shranjujejo. Nekoč se bo to gotovo sesulo nanje in nihče več ne bo našel njihovih strohnelih kosti; toda gospodarska rubrika bo dalje izhajala in tudi ti kupi statistik ter vestnikov se bodo gomilili više in više; tako zanesljiva in tiho delovna je ta redakcija. Večje razburjenje nastane v njej samo tedaj, ko grozi veliki govor finančnega ministra ali drugega gospodarskega čudodelca; takrat gospodarska redakcija splava iz svojih papirjev in neumorno zahteva, da bi ta govor prišel v časopis neskravljen in da naj bo raje izpuščeno vse ostalo. Drugače živijo v svojih cifrah čisto srečno in nemoteno; niti ne dajejo, kot drugi novinarji, skrivnostno na znanje, da »to vidijo«, da »vedo, kaj je za tema« in »da bi lahko povedali, gospoda, stvari« in tako dalje: v več ali manj veterinarskem in vihravem novinarskem okolju učinkujejo pomirjujoče in s solidnim vtisom privatnih učenjakov.

KULTURNA REDAKCIJA, ali preprosto kultura, učenjaki, kulturniki, ima v celoti manj ustaljene poteze in je tudi ne jemljejo za pravo in pošteno novinarstvo; je bolj le okras lista in nekakšna rezervacija individuumov. V listu ljubosumno zastopa in pazi element svobode duha in kritične neodvisnosti, kar se običajno izraža tako, da zavzema bolj ali manj osebna stališča. Zato kulturna rubrika praviloma nima veliko skupnega s tem, čemur se reče linija lista. Kulturna redakcija je sestavljena iz literarnih, glasbenih, gledaliških in likovnih referentov; če ti pišejo daljše članke, se jim več ne reče referenti ali recenzenti, pač pa kritiki. Večinoma čutijo upravičen odpor do vsakega, ki jim dela delo s tem, da piše knjige ali prireje koncerte; njihovo usodo posebno otežkočajo jubileji in nekrologi naših vidnih kulturnih činiteljev. Njihov značaj je v grobem podoben značaju gimnazijskega latinca, ki o sebi pravi: »Sem strog, toda pravičen«. In živijo nekoliko samotno življenje ter ne spadajo čisto k jasnim pojavom redakcijskega okolja.

Docela drugačen duh, duh močate bojevitosti in moči vlada v **ŠPORTNI REDAKCIJI** ali pri športnikih. Športnik običajno postane človek, ki se je resnično nekoč strastno ukvarjal denimo z nogometom, za to je kaznovan tako, da mora zdaj nastopati kot poznavalec drsanja, sabljanja, smučanja, boksa, tenisa, tekov in metanja diska, plavanja, jadranja z jadralnimi letali, colnarstva, košarke, streljanja, dirk, hokeja, automobilizma, kolesarstva, letalstva, lokostrelstva in nekaj ducatov drugih športov; zaradi te obsežne športne dejavnosti prebije večino svojega življenja v redakciji, se debeli in sprejema obiske strastnih športnikov, ki mu prinašajo poročila z vseh mogočih tekmovanj, tekem, prvenstev in srečanj; in na njegova vrata nikoli ne nehajo trkati sami plečati, dolgonogi in sploh nabriti mladeniči, iz katerih bodo nekoč verjetno sami športni uredniki, ki bodo spet sprejemali nove in nove strastne športnike; toda kam to nekoč pripelje tega si več ne morem predstavljati. Športni urednik poleg svoje rubrike predstavlja v redakciji še element hrabrega optimizma, viteštva in sploh možatih čednosti; to že spada k temu poklicu. V globini srca je bodisi Dinamovec ali Hajdukovec, toda to skriva z gorečnostjo za fair play in za vero v višje moralno poslanstvo pravega športa; pri čemer ne taji, da vidi globoko v obžalovanju vredne razmere v našem športu in da bi jim, gospoda, že pokazal, če bi se to smelo napisati.

SODNI POROČEVALEC ali sodiščar daje časopisu tako imenovano sodno kroniko. Njegova predvidena naloga je, da mora sedeti na vsakem procesu in podati bralcem njegov potek: ker pa je sodnih procesov veliko in človek ne more biti hkrati na vseh, da bi iz njih izbral tisto najzanimivejše, se je razvila posebna borza, na kateri si sodiščarji izmenjujejo svoje procese; eden v obče dobro prinese ženičevanjskega goljufa, drugi propadlo bančno firmo, tretji pa zgodbo o tem, kako se je gospa Korenčkova pobotala z gospo Prenezlovo in tako dalje. Ker pa niti v času sodnih počitnic ne sme sodna kronika v časopisu manjkati, da ne bi bralci brundali, si na tej borzi izmišljajo finjirane sodne primere; ti se od pravih navadno ločijo po tem, da so zanimivejši. Sodni poročevalec ima mirno činičen in zagrenjen značaj, verjetno malo tudi zato, ker je v sodni dvorani dobil čisto mračne izkušnje o človeškem značaju, toda v glavnem zato, ker največ bralcev (in še več bralk) bere njegovo rubriko in ta kljub temu ne dobiva nobene veljave. Poleg tega pa zagotovo že prej ve, kako se bo kakšen proces končal, zato ker pozna gospode sodnike: eden sodnik je zelo strog do lovskih tatov, drugi pa ničesar ne oprostí tistim, ki živijo preko svojih možnosti in tako dalje. Karakteristična poteza: ima nenavadno skeptično mnenje o zemeljski pravičnosti kakor tudi o policiji, obveščevalcih, advokatih, pričah, zločincih in ostalih ljudeh.

Delo tako imenovanega **LOKALKARJA** ali lokalnega, novičarja ali tudi reporterja nikakor ni preprosto; sem spada vse, kar se je aktualnega zgodilo v našem mestu in okolnem vsemirju in kar spada v druge prej navedene rubrike: torej sestanki in proslave, policijska kronika in krajevni dogodki, prve gobe na trgu in pogrebi narodnih velikanov, nevihte, povodnji, družabne novice, različne nevednosti, občni zbori najrazličnejših družb, združenj in zvez, različne demonstracije, manifestacije in požari, odkritja spomenikov, intervjuji s pomembnimi tujci, otvoritve razstav in tako dalje. Navadno se to delo mora nekako razdeliti; zato je poseben reporter za kriminalne in policijske primere, ki goji tesne stike z našo policijo, (zato pa nima dobrega mnenja o naših kriminalistih) ali z našimi odličnimi kriminalisti (pa ima zato zelo kritičen nazor o naši policiji); to je odvisno od tega, kje ima bogatejši vir vesti. Dober policijski lokalakar je hiter kot veter, o stražnikih govori kot o »naših fantih« ima detektivska nagnjenja in zleze tudi tja, kamor bi ne smel. Drugo področje lokalnih rubrik so komunalne stvari, začenši od mestnega sveta pa vse do slabega stanja javnih stranišč. Dalje je tudi reporter, ki ima na skrbi v glavnem socialne, stanovske in skupne zadeve, kot so sestanki, zaposlitvena vprašanja, različne organizacije, združenja, zveze, društva, komore, sindikati, odbori in komisije. Kar se **FILMA** tiče, se giblje večinoma na meji med lokalno in kulturno rubriko. Kot se vidi, lokalna rubrika nima točnih mej; torej bi lahko uredništvo najsplošneje razdelilo na dve kategoriji: na člankarje, ki pišejo dolge članke in stavke, ter na lokalakarje, ki se izražajo v znanem telegrafskem stilu kratkih lokalok.

(nadaljevanje v prihodnji številki)

JAVNO VPRAŠANJE O POPUSTIH

IZVRŠNEMU SVETU IN SKUPŠČINI SRS

Izvršni odbor PZJ na univerzi v Ljubljani na svoji izredni seji dne 14. 3. 1967 postavlja javno vprašanje ukinitve popustov v potniškem prometu za mlade.

Dragi tovariši, dovolite nam, da vas povprašamo, do katere stopnje se je razvila akcija za ohranitev popustov v potniškem prometu za mlade ljudi.

Kolikor nam je znano, veljajo sedanji pogoji za popuste mladim ljudem v potniškem prometu do 31. marca t. l., financirani so iz zveznega proračuna. Dalje vemo, da je nadaljna eksistenca popustov prepuščena posameznim republikam SFRJ. Z redne letne skupščine PZJ za Slovenijo je bilo poslano pismo tudi vam s priporočilom, da se potrditve ohraniti popuste. Javnost ni bila obveščena o odmevu te akcije v organih skupščine in ker se 31. 3. hitro bliža, sklepamo, da bodo popusti ukinjeni.

Glede na to predpostavko in naše prepričanje, da so popusti potrebni, proti ukinitvi popustov protestiramo iz več razlogov, ki jih hočemo argumentirati s stališča počitniške zveze, in še ožje, s stališča zveze na univerzi in vseh študentov v Ljubljani.

1. Počitniška zveza Jugoslavije je družbeno-vzgojna organizacija, ki vključuje mlade ljudi od 14. do 25. leta. Glede na to, da je naše članstvo mlado in ga sestavljajo ljudje, ki v veliki večini nimajo lastnih dohodkov, menimo, da bi ukinitve popustov bila zanje zelo hud udarec. Prav skupinsko potovanje (s počitniško zvezo) nudi nekaterim vsaj enkrat letno prijeten izlet in spoznavanje svoje domovine po njim dostopnim cenam.

2. Naše geslo »Spoznavaj domovino in se bolj jo boš vzljubil« je zelo široko. Omeniti moramo, da poleg fizične rekreacije počitniška zveza skrbi tudi za idejno rast mladega človeka v duhu naše stvarnosti. Sestavni del tega vzgajanja pa so organizirane akcije po vsej domovini, ki privabljajo širok krog mladih. Z ukinitvijo popustov pa bi bilo tovrstno naše delo zelo težko, kolikor ne bi celo zamrlo.

3. Opomniti moramo tudi na domove počitniške zveze, ki so jih s trdim delom zgradile posamezne družine širom Jugoslavije. Ti domovi so zelo pomembni v našem idejnorekreativnem delu in obstoja nevarnost, da bi zaradi ekonomske postavljenih cen prevozu ostali prazni. Opomniti moramo, da kljub skokovitemu dvigu življenjskega standarda pri nas danes še ne razpolagamo vsi z vikendi in avtomobili.

4. Počitniška zveza na univerzi je faktor zblizanja med študenti fakultet, ki se na posameznih akcijah približe spoznajo tudi s problematiko študija na posameznih fakultetah in tako širijo svoje znanje na področja, za katerih eksistenco so prej samo slišali.

5. Ukinitve popustov bi bila po našem mnenju smrtni udarec celotni počitniški zvezi in ni nam znano, kdo naj bi njene naloge opravljal. Omeniti moramo še to, da je počitniška zveza specializirana organizacija ZMJ in posredno ZSJ. V informacijo samo to, da v socialističnih (kot tudi v kapitalističnih) obstajajo podobne organizacije.

6. Smo za enotne popuste po vsej Jugoslaviji.

7. Poudarjamo, da se zavedamo težkega gospodarskega stanja v sedanjem času, zavedamo se sprostitve blagovnih zakonov in s tem prehoda na tržno gospodarstvo, vendar glede na dosedanja načela in naziv domovine menimo, da preko njih kljub ukrepom stabilizacije ne smemo.

8. Razni naši predstavniki so s posameznimi poslanci že stopili v kontakt in ker smo mi študentje tudi volivci, menimo, da v zvezi s to akcijo dolgujejo odgovor.

9. Za to svojo akcijo razjasnjenja »srne noči« popustov imamo podporo vse študentske mladine vključno z univerzitetnim odborom ZSJ na univerzi v Ljubljani ter zveze tabornikov.

10. Smo pa za razčiščenje tega, katere družbene organizacije imajo pravico do popusta v potniškem prometu za svoje člane.

V upanju, da boste v zvezi s popusti čimprej razčistili in dali javnosti jasen odgovor ter nam sporočili sedanje stanje, vas toplo tovariško pozdravljamo z vzklikom:

»Spoznavaj domovino in še bolj jo boš vzljubil«

Izvršni odbor Počitniške zveze

ČASOPISK

UVODNIK

Pomlad ima to dobro lastnost, da lenobi lahko rečemo pomladna mrzlica.

ZUNANJA POLITIKA

Tretji svetovni vojni se lahko ognemo tako, da imamo dovolj dolgo mir, v katerem se bomo dodobra naučili lekcije iz zadnje vojne. Nemci vidijo eno Nemčijo, Evropa dve, Združeni narodi pa — nobene.

NOTRANJA POLITIKA

Nemogoče je varati vse ljudi ves čas. Vendar nekaterih izrek ne ovira, da tega ne bi poskusili v praksi.

Starejši imajo res križ z mladino: najprej so jo naučili govoriti, potem bi pa radi videli, da bi bila tiho.

KULTURA

Lahko se zgodi, da bodo gledališniki zaradi 80 odstotnih plač pričeli prikazovati samo 80 odstotkov vsake predstave. Konec pa je vedno najbolj zanimiv. Na odru in v loncu konec meseca.

LOKALNA KRONIKA

Kako je razvoj že daleč! Pravkar so mi iz avtomatične pralnice poslali nekaj gumbov brez sraja na njih.

Sklicali smo razprvo o konceptu, izdelali pa smo le koncept nove razprave.

FINANČNA POLITIKA

Prosveta: $0 + 0 = 1$

Kultura: $1 - \frac{1}{2} - \frac{1}{2} - \frac{1}{4} \dots$ mora biti) = 1

Nogomet: $1 + 1 = 400\ 000$ S din

Gospodarstvo: $1 + 1 = 1$ (+1 za razne »rezerve«)

Politika: $1 + 1 =$ komisija za preučitev rešitve

Vojska: $1 + 1 =$ vojaška tajnost

MED LJUDMI

— Govori se o onem.

— Da, baje se je tisto zgodilo.

— No, kaj sem ti rekel?

— Le kdo bi si mislil!

— Seveda, to je bilo pričakovati.

— Mhm.

— Ah, ti si eden redkih, s katerim se lahko pomenim čisto odkrito.

PA SE TO

Satirik v socializmu bi moral imeti plačo, socialno zavarovanje in poslansko imuniteto. Samo potem ne bi več pisal satir.

Mitja Jermol

